

Søg penge til uddannelse

SIDE 26

Leder: Smid magten

SIDE 28

Nej tak til bleskift

SIDE 6

Slå koldt vand i blodet

Vær nysgerrig. Søg viden. Og forhold dig kritisk til det, du bliver præsenteret for. Sådan lyder rådene fra Helle Aaberg Augustinussen, som er nyuddannet socialpædagog

11/2018 · UGE 34

75. ÅRGANG

ISSN 0105-5399

AnsvarshavendeForbundsformand
Benny Andersen**Redaktion**Jens Nielsen (redaktør), jni@sl.dk
Tina Løvbohm Petersen, tln@sl.dk
Malene Dreyer, mad@sl.dk
Marie Dissing Sandahl, mds@sl.dk
Maria Rørbæk, mrk@sl.dk
Steven Leweson (layout), stl@sl.dk

Læserindlæg, artikler og anmeldelser er ikke nødvendigvis udtryk for redaktionens eller organisationens mening. Redaktionen påtager sig intet ansvar for uopfordret indsendt stof.

Alle artikler fra Socialpædagogen tilbage til 1999 kan findes på socialpaedagogen.sl.dk/fagblad**Adresse**Socialpædagogen
Brolæggerstræde 9
1211 København K
Tlf. 7248 6000. Fax 7248 6001
Åbningstid: mandag-onsdag 9-15,
torsdag 9-17, fredag 9-13
nyhedsrum@sl.dk
socialpaedagogen.sl.dk**Læserbreve og kronikker**Socialpædagogen er forpligtet til at optage læserbreve fra medlemmer. De må højst fylde 2.000 anslag. Læserbreve med injurierende indhold kan afvises. Kronikker bringes efter en redaktionel vurdering og må højst fylde 8.000 anslag. Læserbreve og kronikker, der bringes i bladet, offentliggøres også på internettet. Indlæg sendes til nyhedsrum@sl.dk**Annoncer**Sendes til annoncer@sl.dk
Se priser, formater, deadlines osv. på socialpaedagogen.sl.dk**Kommende deadlines**

Deadline for læserbreve og stillingsannoncer til 12/2018, der udkommer i uge 37, er torsdag den 23. august kl. 12. For tekstsiderannoncer er deadline til 12/2018 onsdag den 22. august.

Redaktionen af 11/2018 er afsluttet den 21.08.2018

AbonnementAbonnementspris 2018:
840,00 kr. inkl. moms (17 numre)
Løssalg: 50,00 kr. + porto**Oplag**45.049 i perioden
1.7.16-30.6.17**Produktion**

KLS Pureprint A/S

Forsidefoto

Michael Drost-Hansen

Medlem af:

KOMMENTAR

Selvom ungdomskriminaliteten falder år efter år, skal vi selvfølgelig fortsætte med at bekæmpe den. Men det gør vi altså ved at forebygge

Klar til fortsat kamp for udsatte børn

Af Benny Andersen
Forbundsformand

FOTO: RICKY JOHN MOLLOY

Sommeren går – desværre – så småt på hæld. Men heldigvis har vi i Danmark haft så mange gode sommerstunder med lys og varme, så for mig sidder de stadig i kroppen og luner, ligesom alle de gode minder om koncerter, gåtur med hunden i vandkanten og familieturen med de store sønner. Så jeg er godt tanket op på den konto.

Men jeg har stadig lidt ubehagelige billeder, der er dukket frem på nethinden gennem sommeren. Det er billeder af 10-årige børn, som med en ny politisk aftale kan stilles for en dommer og efterfølgende placeres i institutioner, som *de facto* er fængsler for børn. Selvom ungdomskriminaliteten falder år efter år, skal vi selvfølgelig fortsætte med at bekæmpe den. Men det gør vi altså ved at forebygge.

I aftalen er der desværre et større fokus på indsatser *efter* kriminalitet og ballade – end *før*. Når børn på 10 år begår kriminalitet, så er det fordi, der er andre ting galt i familien, skolen eller omgangskredsen. Der er brug for en samlet social indsats med fagligt funderede, virkningsfulde indsatser, som forhindrer, at børn når dertil. Og når det går galt, er der brug for at give børnene mulighed for at vælge kriminaliteten fra – og komme tilbage i fællesskabet. Det budskab vil vi blive ved med at gentage.

Vi vil også gentage, at det er uacceptabelt, at private opholdssteder for børn og unge kan skovle penge ind og trække overskud ud til ejerne. Med de sager, der i foråret er blevet afsløret, er der blevet spekuleret i udsatte børn og unges elendigheder. Derfor diskuterer vi for øjeblikket med politikerne, hvilke selskabsformer vi som samfund vil tillade – og hvor stort et overskud vi vil tillade, at private mennesker skal kunne tjene på udsatte børn og unge.

For hver gang man trækker en million ud, så går den jo fra kommunekassen. Og de penge kunne vi have brugt til at lave et endnu bedre tilbud til de drenge og piger, det handler om.

For der *er* brug for endnu flere gode, målrettede tilbud med fagligt kompetent personale. Derfor ser jeg også meget frem til at mødes med social- og børneminderen, som har efterlyst input til, hvordan vi styrker Socialtilsynene rundt om i landet.

Vi går bl.a. til mødet med et ønske om, at der stilles konkrete krav om, at man slet ikke må drive et opholdssted, hvis man ikke har de rigtige og nødvendige fagligheder og kompetencer til at tage sig af udsatte børn og unge. Som udgangspunkt skal det være sådan, at når du driver et socialpædagogisk tilbud, så skal du også have uddannede socialpædagoger ansat.

INDHOLD

12

FOTO: TAO LITZEN

04 STUDIESTART

Tusinder af nye studerende myldrer i disse dage ind på Danmarks største uddannelse. Vi sætter fokus på studiestarten og på, hvad det vil sige at være ny studerende. Læs bl.a. om, hvorfor studerende vælger voksenhandicapområdet fra, få gode råd fra en nyuddannet socialpædagog – og mød en af dem, der er klar til studiestart

22 LIVSOVERGANGE

Livet som socialpædagog kan byde på mange sving på vejen – fra den allerførste dag, hvor man bliver udklækket som socialpædagog, til den allersidste, hvor man lægger livsværket på hylden. Fælles for dem alle er, at der følger tanker og tvivl, valg og fravalg med. I en ny interviewserie følger Socialpædagogen en række medlemmers rejse gennem nogle af livets små og store overgange

28

FOTO: SØREN KJELDGAARD

26 SPORSKIFTE

Nedslidning? Få penge til brancheskift

27 OK 2018

Søg penge til karriereudvikling

28 LEDELSE

Det handler ikke om at bestemme og have magt, men om at boble så meget som overhovedet muligt – og skabe visioner og sætte retningslinjer. Sådan lyder det fra centerleder Ann-Christina Matzen Andreassen. Og det virker. JAC i Gentofte er to gange kåret som en af Danmarks bedste arbejdspladser – og fremhæves som et mønstereksempel på god ledelse

31 FAMILIEPLEJE

Institutioner skal støtte plejefamilier

32 KONFERENCE

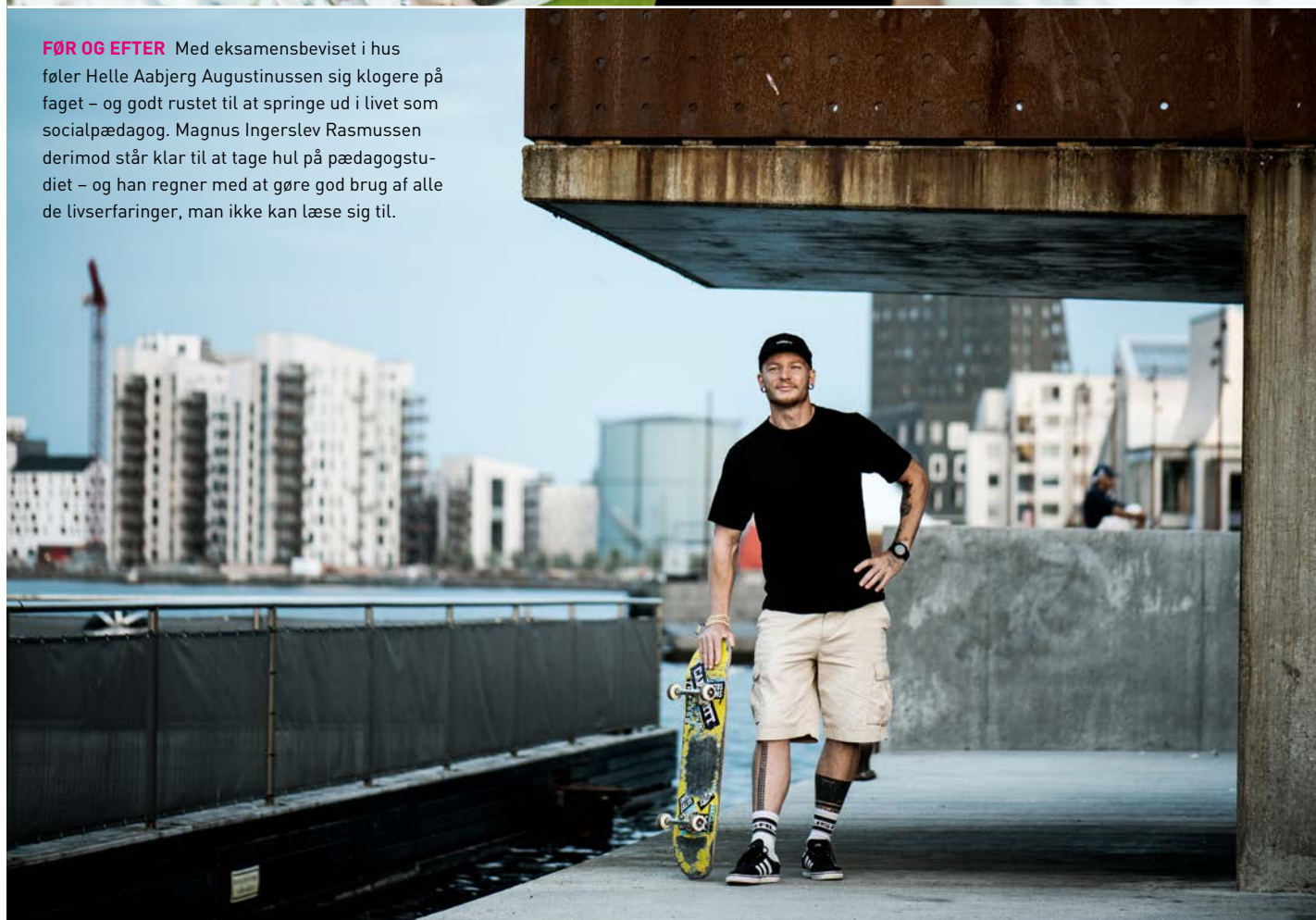
Social rehabilitering i fokus

32 BØRN OG UNGE

Stort fald i antallet af magt-ansendelser

FØR OG EFTER Med eksamensbeviset i hus føler Helle Aabjerg Augustinussen sig klogere på faget – og godt rustet til at springe ud i livet som socialpædagog. Magnus Ingerslev Rasmussen derimod står klar til at tage hul på pædagogstudiet – og han regner med at gøre god brug af alle de livserfaringer, man ikke kan læse sig til.

STUDIESTART

Mange kommende studerende har børn og familier, og for dem kan det være rigtig svært at skulle rykke teltpløkkerne op og flytte til den anden ende af landet for at tage en uddannelse

Sissel Wolf Sørensen, faglig sekretær, PLS

Afslag i Jylland – pladser i København

Der er langt større rift om pladserne på pædagogstudiet i Jylland og på Fyn end på Sjælland og på Bornholm. Derfor kræver Pædagogstuderendes Lands sammenslutning flere studiepladser i Vestdanmark, men Socialpædagogerne mener, at optaget skal bestemmes af arbejdspladsernes behov

Af Maria Rørbæk, mrk@sl.dk

1 400 ansøgere til pædagoguddannelsen kom ikke ind på studiet samtidig med, at der ifølge Pædagogstuderendes Lands sammenslutning, PLS, er mere end 700 ledige pladser. Der er nemlig store geografiske forskelle på, hvor svært det er at komme ind på studiet. Men hvor det på mange andre uddannelsesretninger er hovedstaden, der trækker, er det modsatte tilfældet for pædagoguddannelsen. Her er der efter jul ledige pladser i København, Hillerød og andre byer på Sjælland, mens der er fuldt booket i fx Thisted, Aabenraa, Hjørring og Svendborg.

Vil man i gang lige efter sommerferien, er der kun ledige pladser på Bornholm. Men til vinteroptaget er der mange ledige pladser på Sjælland, mens alt er optaget på Fyn, og man kun kan håbe på en standby-plads i Jylland – altså en plads på ventelisten.

På den baggrund mener PLS, at der burde oprettes flere studiepladser i Vestdanmark.

Svært at flytte familien

– Mange kommende studerende har børn og familier, og for dem kan det være rigtig svært at skulle rykke teltpløkkerne op og flytte til den anden ende af landet for at tage en uddannelse. Især kan det økonomisk være svært at flytte til

København, hvis man fx bor i Aabenraa eller Hjørring, hvor boligerne er billigere, siger faglig sekretær i PLS Sissel Wolf Sørensen.

Socialpædagogerne mener derimod ikke, at optaget bør afhænge af efterspørgslen på studiepladser. Næstformand Marie Sonne siger:

– Det er selvfølgelig rigtig ærgerligt for dem, der ikke kommer ind. Men antallet af studiepladser skal afhænge af efterspørgslen hos arbejdsgiverne – så der skal kun oprettes flere studiepladser i et bestemt geografisk område, hvis der også er behov for at kunne ansætte flere.

Afhænger af jobmuligheder

Uddannelses- og forskningsminister Tommy Ahlers (V) ligger på linje med Marie Sonne og siger til DR Nyheder, at han ikke forstår kritikken. For fordelingen af uddannelsespladserne handler om, hvor de studerende kan få praktikpladser og arbejde.

– Vi er nødt til at sørge for, at dem, vi uddanner, også kan få et job. Det er i alles interesse. Vi skal være sikre på, at der er praktikpladser nok til dem under uddannelsen. Det er noget, vi sætter os ned med kommunerne og finder ud af, siger han.

Sissel Wolf Sørensen mener, at der formentlig er nok praktik- og arbejdspladser til et større optag i fx Nord- og Sønderjylland.

– Og i hvert fald vil man formentlig hellere flytte efter et job end efter en uddannelsesplads, fordi det er økonomisk mere sikkert, siger hun.

Også når man kigger på den adgangsgivende karakter, er der store forskelle. Mange steder er en studentereksamen altid nok – uanset karaktererne – andre steder blev der krævet et bestemt gennemsnit til kvote 1. Sværest var det i år at komme ind på uddannelsen i Aarhus, hvor man mindst skulle have et karaktergennemsnit på 6,6. ■

Listen med ledige studiepladser opdateres løbende – find den via www.kortlink.dk/ugt6

Klar, parat, studiestart

I dette nummer sætter vi fokus på studiestarten. Du kan bl.a. læse om undervisning i etik og fagets kerne, og om de fordomme, mange studerende har om voksenhandicapområdet. Og så kan du både møde en nyudklækket socialpædagog og en, som er klar til studiestart.

Vi har også lavet en studieguide til dig, som står over for at skulle i gang med pædagogstudiet. Her kan du i hovedpunkter se, hvad der sker på hver af uddannelsens syv semestre.

Download studieguiden via www.kortlink.dk/uhtm

Nej tak til bleskift

Arbejdet med voksne handicappede er langt fra populært blandt pædagogstuderende. Det er jo bare bleskift og pleje og ikke et pædagogisk arbejdsområde, lyder reaktionen fra mange af de studerende, som foretrækker at arbejde med børn og unge

Af Malene Skov Jensen, nyhedsrum@sl.dk
Foto: Michael Bo Rasmussen

Det med den personlige hygiejne og pleje kan godt virke lidt tabuagtigt på uddannelsen. Og det er en skam, for det er jo fx, når du giver en borger et bad, at du virkelig har mulighed for at skabe en relation

Jane Nielsen,
pædagogstuderende

Der gik nærmest chokbølger gennem Jane Nielsen og Rasmus Holm Andersens klasse, da det gik op for de studerende, at arbejdet med voksne handicappede også var en del af det pædagogiske felt.

– Det var en stor overraskelse for rigtig mange, at arbejdet med voksne handicappede også er et arbejdsområde for pædagoger. Mange gav udtryk for, at det jo bare er bleskift og pleje, og at det vel var et arbejdsområde for sosu'ere og ikke for pædagoger, fortæller Jane Nielsen.

Hun og Rasmus Holm Andersen går på 9. modul på pædagoguddannelsen på UCN i Aalborg, hvor de har valgt linjen for social- og specialpædagogik.

– Langt de fleste vælger social- og specialpædagogik, fordi de gerne vil arbejde med unge med problemskabende adfærd. De tænker, at arbejdet med voksne handicappede er sådan noget plejehjemslignende noget, som de ikke forbinder med pædagogisk arbejde, siger Rasmus Holm Andersen.

Mens mange af hans medstuderende er i 20'erne, så er han selv 31 år, og Jane Nielsen er 42 år. De har begge haft ufaglært vikararbejde bl.a. med udviklingshæmmede børn både før og under deres studie.

– De unge vil helst ud at arbejde med unge, for de tror, at det er sjovere, og at der er mere pædagogisk arbejde i det, siger Rasmus Holm Andersen.

Det er grænseoverskridende

Udover at de studerende har svært ved at få øje på, hvad det pædagogiske arbejde består i på vok-

senhandicapområdet, så er det særligt arbejdet med borgernes personlige hygiejne, som de er forbeholdne over for.

– Tanken om at skulle skifte ble på en jævnaldrende eller en, der er ældre end dig selv, er simpelthen grænseoverskridende for mange. De fleste har jo ikke en gang prøvet at skifte ble på en baby, så de bliver panikslagne, hvis de får praktiskplads på voksenhandicapområdet, siger Rasmus Holm Andersen.

Han fortæller, at nogle studerende begyndte at se YouTube-videoer om, hvordan man skifter en ble.

– Forbeholdene over for arbejdet med den personlige hygiejne handler ikke kun om, at det er ulækkert. Man er i høj grad også usikker over for, om man kan finde ud af det sådan rent praktisk: Hvordan skal en ble vende, hvordan lukker man den osv., siger Rasmus Holm Andersen.

Både han og Jane Nielsen mener, at en stor del af ansvaret for, at arbejdet med voksne handicappede er så upopulært blandt de studerende, ligger hos selve uddannelsen. For uddannelsen har stort set ikke fokus på det arbejdsområde, på trods af at det ellers fylder rigtig meget for pædagoger.

– Når vi taler om magtanvendelser, konflikt-håndtering og udadreagerende adfærd, så er det altid med udgangspunkt i børn og unge. Vi taler ikke om voksenhandicapområdet, og det var først efter, vi havde valgt den special- og socialpædagogiske linje, at vi fik information om, at arbejdet med voksne handicappede også var en del af området, siger Jane Nielsen.

Personlig hygiejne er nærmest tabu

Rasmus Holm Andersen og Jane Nielsen ville ønske, at uddannelsen også forsøgte at synliggøre, hvad det pædagogiske arbejde består i på voksenhandicapområdet, så det hele ikke bare handler om børn og unge.

– Det er jo klart, at de studerende har svært ved at få øje på det pædagogiske arbejde på voksenhandicapområdet, når vi aldrig taler om det på uddannelsen. For unge mennesker er det nemmere at finde på pædagogiske aktiviteter med unge, for man kan jo bare spille fodbold eller PlayStation. Det går ikke lige med en 70-årig

udviklingshæmmet, så der skal du i gang med at tænke, siger Rasmus Holm Andersen.

Ifølge de to pædagogstuderende bliver der heller ikke talt om arbejdet med borgernes personlige hygiejne i undervisningen.

– Det med den personlige hygiejne og pleje kan godt virke lidt tabuagtigt på uddannelsen. Og det er en skam, for det er jo fx, når du giver en borger et bad, at du virkelig har mulighed for at skabe en relation. Personligt ser jeg det ikke som en plejeopgave, men som omsorg, og du skal jo gøre dig mange pædagogiske overvejelser for at få det bedste ud af situationen. Men det taler vi slet ikke om på uddannelsen, siger Jane Nielsen.

De to studerende er også enige om, at det ville være en stor fordel, hvis der var noget praktisk undervisning i arbejdet med borgernes personlige hygiejne, inden man skulle i praktik.

– Der burde være et kursus, som klædte os på til de praktiske opgaver, så de ikke virker så skræmmende. Vi ved jo ikke noget om, hvordan en sonde, et kateter og en lift virker – eller hvordan man bedst skifter en ble, siger Rasmus Holm Andersen.

Bange for at kede sig

Selvom Jane Nielsen har flere års erfaring med arbejdet med udviklingshæmmede børn, så blev

hun skræmt, da hun fik praktikplads på et dagcenter for voksne udviklingshæmmede, hvor hun skulle være på afdelingen med demente over 70 år.

– Det skræmte mig helt vildt, og jeg tænkte bare, at det kunne jeg ikke. Jeg havde svært ved at se, hvad jeg skulle der, og hvad de kunne bruge mig til. Jeg var ikke forskrækket over at skulle skifte ble og den slags, men jeg blev virkelig bange for, at jeg ville kede mig. Jeg kunne ikke se, hvad det pædagogiske arbejde ville være, og hvordan jeg skulle kunne lære noget ved at være der, fortæller hun.

Men det viste sig, at der faktisk var langt mere pædagogisk arbejde inden for voksenhandicapområdet, end hun havde forestillet sig.

– Det er et fantastisk område, for du skal virkelig bruge din pædagogiske faglighed, når du skal ind og undersøge, hvad du kan udvikle på, og hvordan du skal gøre det. Første gang jeg skiftede ble på en borger, fandt jeg fx ud af, at selvom hun var temmelig dement og meget udviklingshæmmet, så havde hun lært nogle færdigheder, så bleskiftet kunne ske på en god måde. Hun sad på toilettet, mens man tog bleen af og på hende, og så skulle man synge en sang i mens. Der er jo nogen, der har arbejdet med hende for at finde ud af, hvordan man kan gøre det bedst muligt. Den

FORBEREDELSE Rasmus Holm Andersen og Jane Nielsen er enige om, at de studerende bør klædes bedre på til det praktiske arbejde med borgernes personlige hygiejne.

OVERRASKELSE Jane Nielsen og Rasmus Holm Andersen blev begge glade for at arbejde med voksne handicappede i praktikken.

slags tager lang tid, men det er fascinerende, og hvis de studerende lærte at se det pædagogiske i de opgaver, så ville det være meget nemmere, siger Jane Nielsen.

Rasmus Holm Andersen er enig i, at selvom det kan være grænseoverskridende de første gange man fx skal bade et voksent menneske, så er det netop i de situationer, at man for alvor får chancen for at opbygge en relation.

– Når du tager en borger op om morgenen, så har du måske 20 minutter alene med vedkommende og kan have en kontakt, der ikke er plads til resten af dagen. Det er en vigtig opgave i hverdagen og en værdifuld tid, som borgeren sætter pris på, siger han.

Glæden ved et næsetrut

I praktikken på dagcentret valgte Jane Nielsen at arbejde med særligt fokus på en 70-årig udviklingshæmmet og dement kvinde, som ikke brød sig om berøringer og derfor godt kunne blive udadreagerende, hvis man kom for tæt på hende.

– Jeg skulle tænke rigtig meget over min pædagogiske tilgang til hende – og på, hvordan jeg kunne få opbygget en relation uden, at hun skubbede mig væk. Alle de forbehold, som jeg havde haft over for området, blev virkelig gjort til skamme. Det kan godt været, at kvinden mentalt kun var to år. Men hun havde 70 års erfaring og en virkelig stor personlighed. Jeg blev meget ydmyg overfor opgaven, siger Jane Nielsen.

Hvis borgeren, som Jane Nielsen arbejdede med, accepterede en anden person, plejede hun at give dem et næsetrut, hvor hun trykkede sin næse imod den andens.

– En af de sidste dage, hvor jeg var i praktik, kom hun pludselig gående lige imod mig og tryk-

Langt de fleste vælger social- og specialpædagogik, fordi de gerne vil arbejde med unge med problemskabende adfærd. De tænker, at arbejdet med voksne handicappede er sådan noget plejehjemslignende noget, som de ikke forbinder med pædagogisk arbejde

Rasmus Holm Andersen, pædagogstuderende

kede sin næse mod min. Jeg løb bare hele vejen igennem dagtilbuddet med armene over hovedet af glæde. Det var jo en anerkendelse af, at jeg faktisk havde gjort noget rigtigt i de syv ugers praktik, og jeg tænkte, at jeg bare altid skulle arbejde på voksenområdet, siger Jane Nielsen.

Rasmus Holm Andersen regner også med, at han kommer til at arbejde med voksne handicappede i fremtiden. Han har senest været i praktik på en afdeling for voksne med autisme.

– Jeg synes, at det er et område, hvor du virkelig bliver nødt til at tænke pædagogisk, og det er en fantastisk følelse, når du fx finder en aktivitet, som motiverer den borger, du arbejder med, siger han.

Uddannelsens ansvar

Rasmus Holm Andersen bedste råd til andre studerende er, at de skal sørge for at prøve voksenhandicapområdet af ved at komme i praktik på området, mens de er på uddannelsen.

– Det er jo under uddannelsen, at vi skal afprøve ting og lære nyt. Det vil være træls at lukke døren til voksenhandicapområdet på grund af en masse fordomme, som ikke holder. Det er jo et kæmpe arbejdsområde, som man ikke bare skal afvise, siger han.

Men udover at de studerende skal parkere fordommene og være mere åbne over for voksenhandicapområdet, så er de to studerende enige om, at der først og fremmest skal ske en ændring på uddannelsen, hvis området skal blive mere attraktivt:

– I dag tager alle cases og al teori udgangspunkt i børn og unge. Derfor er det uddannelsen, der har det overordnede ansvar for at sætte mere fokus på voksenhandicapområdet, siger Rasmus Holm Andersen. ■

STUDIESTART

Afgangselev: Slå koldt vand i blodet

Helle Aabjerg Augustinussen var rystende nervøs, da hun trådte ind på pædagoguddannelsen den første skoledag. I dag kan hun kalde sig nyudklækket socialpædagog og klogere på både faget og livet. Vær nysgerrig og dan netværk, lyder hendes råd til nye studerende

Af Lea Holtze, nyhedsrum@sl.dk
Foto: Michael Drost-Hansen

Hvad er det for nogen mennesker? Hvad er det for et sted? Og hvor ligger det egentlig henne, tænkte Helle Aabjerg Augustinussen ved sig selv med øjnene fæstnet på mobiltelefonens GPS. Det er i dag tre et halvt år siden, at

hun startede på pædagoguddannelsen og febrilsk forsøgte at finde vej fra bussen til det daværende Peter Sabro Seminariet, som nu er flyttet til VIA University i Aarhus.

Den dengang 21-årige studine havde sin nye skoletaske over skulderen – fyldt med bøger, der stadig duftede af tryksvæerte og var fyldt med fremmedord. Hun var lige flyttet fra Fyn til Jylland og kendte ingen på studiet. Og hun havde sovet lige så lidt natten forinden, som de omkring 5.000 studerende, der i disse uger gør sig klar til studiestart på pædagoguddannelsen, formentlig har.

– Alt var nyt, alt var spændende, og tankerne kørte rundt i hovedet, mindes Helle Aabjerg Augustinussen.

Det var så pinligt

‘Velkommen til Danmarks største og vigtigste uddannelse’ annoncerede rektor, da Helle Aabjerg Augustinussen og de andre, nye studerende var

Når man skal tilegne sig viden om mennesker og menneskesyn, så finder man også ud af en masse om sig selv og reflekterer over eget liv

Helle Aabjerg Augustinussen, nyuddannet socialpædagog

kommet indenfor. Hun spejdede rundt i salen: 'Hvem ligner den type, jeg svinger godt med, og hvem gør ikke?'

– Alle var oppe på beatet og forsøgte at fremstå fra deres bedste side, for det gælder om at finde nogen, man kan have det godt med. Jeg var meget opmærksom på min egen fremtoning – hvordan jeg bevægede mig, og at jeg ikke var for højrøstet, fortæller hun.

Nu gælder det bare om ikke at være pinlig, tænkte Helle Aabjerg Augustinussen, hvorefter hun fik forvildet sig væk fra sin studiegruppe og deres tutorer. Det var lige dét, der ikke måtte ske.

– Jeg syntes selv, at det var så pinligt. Da jeg fandt dem igen, skulle vi stå i en rundkreds, tage skoene af og fortælle noget om os selv. Og da jeg tog mine af, opdagede jeg, at mine strømper var forskellige og helt forvaskede, fortæller hun og fortsætter:

– Det med ikke at fremstå underlig fyldte virkelig meget den første dag. Det er egentlig fjollet, for man er jo den, man er. Men det handlede om den usikkerhed, der ligger i det ukendte og det nye. Man vil gerne passe ind og give et godt førstehåndsindtryk, siger hun.

Der er ingen grænser

Meget er sket siden den dag, Helle Aabjerg Augustinussen tog hul på uddannelsen til pædagog – både med hende selv og hendes viden om faget. Det samme vil ske for de studerende, der i disse uger starter på pædagoguddannelsen. Alligevel vil Helle Aabjerg Augustinussen gerne give dem nogle af sine erfaringer med på vejen.

– Dengang tænkte jeg, at nu skal jeg være pædagog og gøre noget godt for andre, og jeg vidste, at jeg ville arbejde med mennesker med særlige udfordringer. Men jeg havde en meget snæver forståelse af, hvad det ville sige. Jeg vidste, at det indebar noget relationsarbejde og læring om menneskers udvikling og tænkning. Kort og godt. Senere har jeg fundet ud af, at det også er en masse andet. Faktisk er der ingen grænser for, hvad man kan interessere sig for. Og på grundforløbet bliver man introduceret for mange små områder, som man kan dykke længere ned i, siger hun.

Helle Aabjerg Augustinussen blev hurtigt grebet af undervisningen – særligt når underviserne var dygtige til at veksle mellem at forelæse og at inddrage de studerende i diskussioner om fag og praksis. Hun slugte sultent viden om tværfagligt samarbejde, relationer til og kommunikation med mennesker i udsatte positioner og videnskabs-teori. Og tre gange i løbet af studiet skulle den nye viden prøves af i praksis.

Klogere på sig selv

Helle Aabjerg Augustinussen var i praktik i en vuggestue, på et bosted for voksne med udviklingshæmning og på en psykiatrisk afdeling for unge med spiseforstyrrelser. Her oplevede hun at stå med favnen fuld af ansvar midt i en travl hverdag.

– Det kan være virkelig skræmmende, for det er jo mennesker, vi arbejder med. Og man skal være meget opmærksom på, at det ikke bliver for meget for én, og man skal lære at sige fra, når det er nødvendigt, siger hun og fortsætter:

Dengang tænkte jeg, at nu skal jeg være pædagog og gøre noget godt for andre, og jeg vidste, at jeg ville arbejde med mennesker med særlige udfordringer. Men jeg havde en meget snæver forståelse af, hvad det ville sige

Helle Aabjerg Augustinussen,
nyuddannet socialpædagog

– Jeg oplevede også, at jeg manglede viden om forskellige ting – fx hvad det vil sige at være kognitivt tilbagestående, og hvordan man arbejder med voksne, der er det. Så måtte jeg jo selv opsøge den viden. Det var enormt lærerigt.

Som en del af uddannelsen havde hun desuden mulighed for at rejse til udlandet og var fx fire uger i Brasilien i forbindelse med sit valgmodul 'Sundhedsfremme og bevægelse'. Og ud over, at praktikforløbene lærte Helle Aabjerg Augustinussen en masse om pædagogfaget, så fik de også hendes øjne op for, at der var flere målgrupper, hun senere kunne have lyst til at arbejde med.

– Jeg havde en klar idé om, at jeg skulle bruge uddannelsen til at arbejde med udsatte unge. Men pludselig kunne jeg se, at der var mange flere muligheder, fortæller hun.

Og endelig lærte det hende en hel masse om sig selv.

– Når man skal tilegne sig viden om mennesker og menneskesyn, så finder man også ud af en masse om sig selv og reflekterer over eget liv. Jeg har desuden skullet møde mange forskellige typer af mennesker og øve mig i relationsarbejde. Det arbejde påvirker én følelsesmæssigt, hvilket man også skal arbejde med. Ligesom det udvikler én at have ansvar for andre mennesker og indflydelse på deres liv, siger hun.

Det skal nok gå

I den udviklingsproces har det været vigtigt for Helle Aabjerg Augustinussen at have en tryk base af gode venner omkring sig på studiet. Men pædagoguddannelsen er et omskifteligt studie, fortæller hun, hvor man flere gange skifter hold og studiegrupper, ligesom man vælger forskellige specialiseringer og er spredt for alle vinde under praktikforløbene.

– Derfor er det virkelig vigtigt at kende folk på kryds og tværs af uddannelsen. Det kan man bl.a. komme til ved at deltage i de aktiviteter, der bliver tilbudt på studiet. Det giver tryk, siger hun.

Helle Aabjerg Augustinussen har bl.a. selv valgt at være tutor for nye studerende, at gå aktivt ind i studenterpolitik og at være med i skolens festudvalg.

Efter tre et halvt år føles studielivet som hendes sikre fundament i modsætning til det endnu ukendte arbejdsliv, der venter ret forude. Og hvis hun i dag mødte 21-årige Helle Aabjerg Augustinussen med blikket stift rettet mod sin GPS og skoletasken fuld af bange anelser, ville hun sige: Slå koldt vand i blodet.

– Der kommer et tidspunkt, hvor man mærker, at der på en eller anden måde er en retning og et mål. Du skal bare være nysgerrig – søg viden og forhold dig kritisk til det, du bliver præsenteret for. Og sørg for at deltage i arrangementer og at lave noget sammen med de andre studerende. Så skal det nok gå. ■

STUDIESTART

Jeg har selv været en bette rod

Som kommende pædagogstuderende har Magnus Ingerslev Rasmussen en del ting med i bagagen, som man ikke kan læse sig til. Han er selv vokset op på institutioner og har på egen krop lært, hvad faste rammer og gode relationer betyder

Af Tina Løvbom Petersen, tln@sl.dk
Foto: Tao Lytzen

Jeg tror på, at jeg med min livserfaring kan være med til at hjælpe de unge og deres familier med at finde den bedste løsning, når de står med problemer og udfordringer

Magnus Ingerslev Rasmussen, ny pædagogstuderende

Jeg forventer det vilde – intet mindre'. Der bliver ikke lagt låg på begejstringen, når 35-årige Magnus Ingerslev Rasmussen skal svare på spørgsmålet om, hvad han forventer af sit kommende studie. Han er en af de i alt ca. 5.000, som i år er blevet optaget på pædagoguddannelsen – og han tager hul på sit drømmestudie på Professionshøjskolen UCN i Aalborg.

– Jeg har i bund og grund altid godt kunnet tænke mig at arbejde med mennesker, og jeg er slet ikke i tvivl om, at jeg vil søge ind på social- og specialpædagogiklinjen, når jeg kommer så langt i forløbet. Men foreløbig glæder jeg mig til at komme i gang, suge til mig af ny viden og få en masse faglige begreber og teori på plads. Og jeg glæder mig vildt meget, siger han.

Fra flaskedreng til frisør

Som barn har Magnus Ingerslev Rasmussen selv oplevet, hvordan det er at være kastebold mellem systemer og institutioner.

– I min barndom var jeg selv en bette rod. Jeg er til dels opvokset på forskellige institutioner, og jeg har på egen krop mærket, hvad mangel på faste rammer betyder for et barn. Derfor tør jeg godt sige, at jeg har en del ting med i bagagen, som man ikke kan læse sig til på et studie. Og de erfaringer tror jeg da, jeg vil få god brug for ude i livet, når jeg forhåbentlig selv skal ud og arbejde med børn og unge, som oplever problemer og udfordringer i deres liv.

Allerede som 14-årig flyttede Magnus Ingerslev Rasmussen fra det nordjyske til København, hvor hans ældre bror boede.

– Jeg prøvede mig selv af som flaskedreng i Netto, og da jeg blev lidt ældre, arbejdede jeg som flyttemand og murerarbejdsmand og lavede alverdens forskellige ting. Men de seneste år har jeg hovedsageligt arbejdet som frisør og haft fem forskellige saloner.

Og frisørjobbet har sat en tyk streg under hans ønske om at arbejde med mennesker, fortæller han.

– En klipping tager en halv times tid, og i den tid er jeg jo ofte kundens psykolog og kommer helt ind under huden på folk. Det siger mig rigtig meget at arbejde med mennesker. Men jeg må også erkende, at en halv time – det er alt for lidt. Så nu vil jeg gerne arbejde med det lange seje træk, hvor man over tid opbygger et godt forhold til fx udsatte unge.

Forberedt med fagpakke

For overhovedet at blive optaget på pædagogstudiet har Magnus Ingerslev Rasmussen taget pædagog-HF-fagpakken med de fire adgangsgivende fag: dansk, engelsk, psykologi og samfundsfag. Sideløbende har han prøvet sig selv af i et længere praktikforløb på Tårnhøjskolen i Aalborg, hvor han også fik snuset lidt til socialpædagogikken.

– Skolen ligger i et lidt belastet område, så jeg fik mulighed for at komme i kontakt med nogle af de unge, der har det svært. Jeg blev fx tilknyttet en ti-årig dreng, som klatrede rundt på tagene og var ret uadreagerende – og ham fik jeg oparbejdet en rigtig god kontakt til og fik ham i gang med at passe lektierne og skolen lidt bedre, fortæller den kommende studerende.

Forløbet har været med til at bekræfte, at pædagogstudiet er den rette vej.

– Jeg har en masse erfaringer fra min egen barndom og senest fra skoleforløbet, og nu glæder jeg mig til at få bygget den faglige ekspertise på, så jeg får viden og teori om, hvordan man bedst griber det an, når man fx arbejder med udsatte børn og unge. For det er nok den målgruppe, jeg helst vil arbejde med. Jeg tror på, at jeg med min livserfaring kan være med til at hjælpe de unge og deres familier med at finde den bedste løsning, når de står med problemer og udfordringer. ■

STUDIESTART

Jeg var da selv ret nervøs den første dag, men det var de andre også, og man opdager hurtigt, at der er tale om en broget flok. Man møder virkelig mange forskellige mennesker på pædagogstudiet, og det er, synes jeg, en af uddannelsens styrker

Michael Kaas Rasmussen, studieambassadør for Socialpædagerne

Du bliver millionær på så mange måder

Michael Kaas Rasmussen og Jacob Odland er studieambassadører for Socialpædagerne på to midtjyske pædagoguddannelser. Vi bad dem svare på syv spørgsmål om studiet, ambassadørtjansen og pædagogfaget

Af Jens Nielsen, jni@sl.dk

Illustration: Louise Thrane Jensen

Hvad tænker du er det vigtigste at vide, når man står der på dag ét på pædagoguddannelsen?

M: At pædagogstudiet er et fuldtidsstudie – der er masser at læse, og de første måneder er meget intensive. Jeg var da selv ret nervøs den første dag, men det var de andre også, og man opdager hurtigt, at der er tale om en broget flok. Man møder virkelig mange forskellige mennesker på pædagogstudiet, og det er, synes jeg, en af uddannelsens styrker. Så det gælder om at nyde den første tid og alle de nye venner og klassekammerater, man får.

J: Jeg havde taget pædagogpakken på HF, inden jeg startede, og det havde jeg da regnet med ville give mig et forspring. Men det holdt slet ikke. Jeg havde jo så til gengæld en solid praksiserfaring, som jeg kunne trække på og bruge til at skabe sammenhæng. Men hvis man står der som 19-årig og kommer lige fra gymnasiet, må det godt nok være forvirrende og svært at få koblet tingene sammen. Så jeg vil sige: Vær motiveret og vær indstillet på, at det er en uddannelse, hvor der er skåret meget økonomisk. Man skal være klar på, at der er rigtig meget selvstudie og meget gruppearbejde – og det kan ofte kræve, at man giver sig selv et spark i den rigtige retning.

Hvad er det, du som studieambassadør kan tilbyde de nye studerende?

M: Jeg var ikke politisk aktiv, da jeg gik på universitetet, men så hørte jeg om Socialpædagernes ambassadørprojekt og tænkte: man kan godt gøre meget for at gøre studiet federe. Og det ville jeg gerne bidrage til. Og som ny studerende kan man jo bruge os ambassadører til lidt af hvert, og

jeg får da også spørgsmål i øst og vest. Det handler selvfølgelig meget om indholdet på social- og specialpædagogik-retningen, og så handler det om praktikkerne og om perspektiverne i faget på sigt.

J: Det kan handle om både fagbøger, størrelsen af fagforeningskontingentet og andre praktiske ting. Jeg kan mærke, at det hjælper, at jeg kan se tingene fra den studerendes perspektiv – ikke mindst i den første tid, hvor de får tæsket nye ting i hovedet og har mange, lange dage. Jeg har selv stået i deres sted – og det er noget helt andet at snakke med mig end at sidde over for en studievejleder. Og det handler ligeså meget om at kunne give en krammer som om at kunne svare på meget konkrete faglige spørgsmål om PLS eller Socialpædagerne.

Hvad er de største udfordringer, man står over for som pædagogstuderende?

M: Økonomien er ikke god på pædagoguddannelsen, som jo ellers er Danmarks største. Det kan man mærke på de enkelte moduler og i de evalueringer, man får. Der ikke er meget tid til individuelle tilbagemeldinger – det foregår mest i gruppe. Så for mig at se ligger der en helt afgørende opgave i som studerende at få sine studie- og læsegrupper til at fungere. Dels fordi det er afgørende for studietiden, og dels fordi det er noget, man kommer til at bruge rigtig meget, når man kommer ud på arbejdsmarkedet.

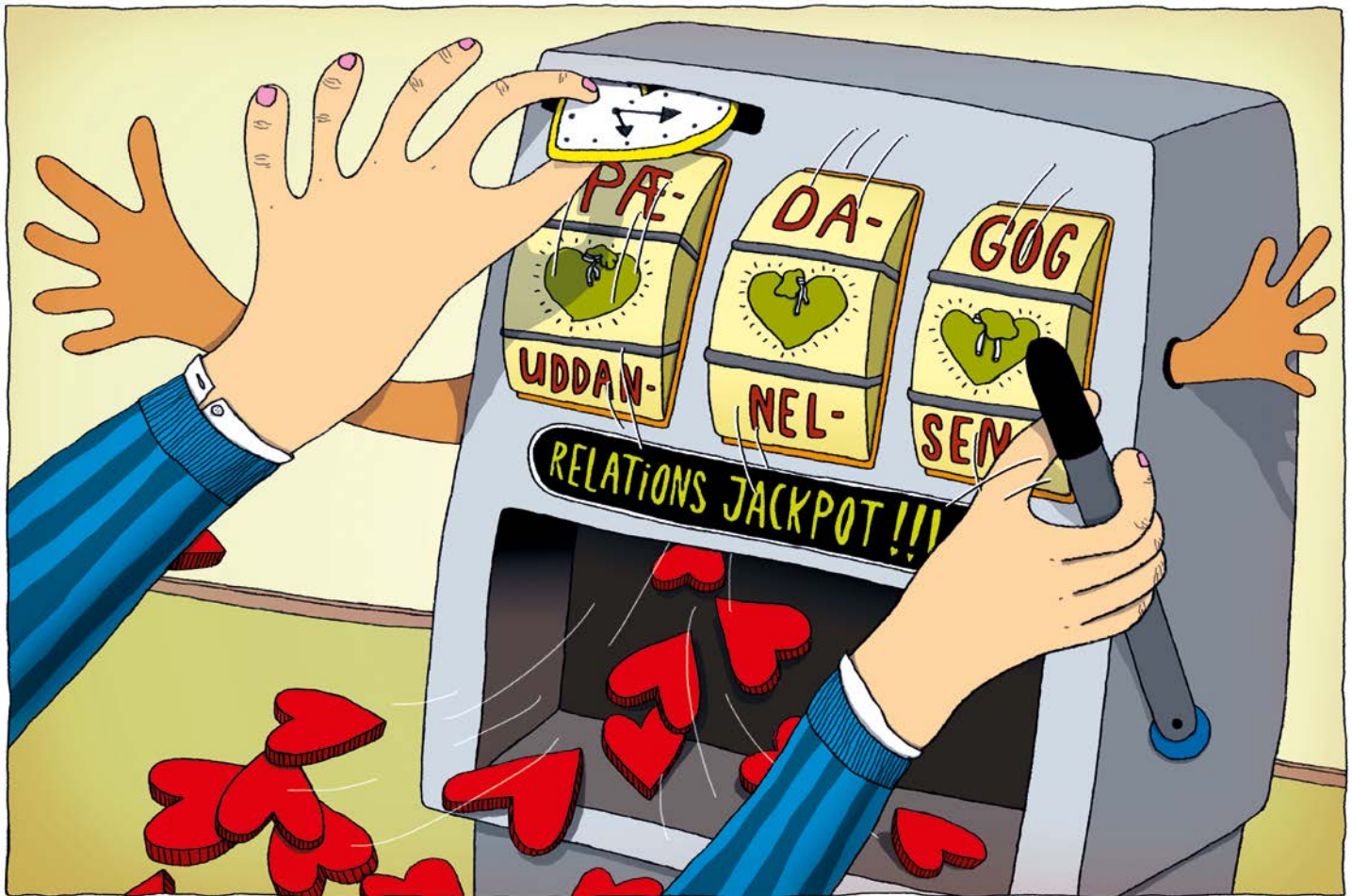
J: De krav, som studiet stiller til den enkelte, kommer bag på mange – men der er også rigtig mange, der kommer efter det. Nogle afleverer selvfølgelig kun det, de lige skal, og kommer kun til de timer, de skal, og ikke mere. Men kaster man sig ud i det, er der rigtig meget at lære og fordybe sig i. Og jeg tror meget, at det handler om at finde et felt, der virkelig optager en – som fx de studerende, der bad om min hjælp til at komme videre med at arbejde med unge med en anden etnisk baggrund. Jeg hjalp dem så med noget materiale og viden – og nu arbejder de faktisk på området med unge på et asylcenter.

Hvordan kan man som studerende bedst forberede sig på 'virkeligheden derude'?

M: Jeg synes, at man skal bruge de muligheder, studiet tilbyder. Det er muligt at balancere stu-

Studieambassadører

De to studieambassadører, Michael Kaas Rasmussen og Jacob Odland, er en del af et pilotprojekt i Socialpædagerne, der skal styrke forbundet og det socialpædagogiske fag på uddannelsesstederne. De startede begge som ambassadører i efteråret 2017.

diet med fx et studierelevant arbejde, som både giver penge i banken og kan bruges i studiet. Og så er studiet jo designet til, at man skal suge til sig i praktikkerne, så man er på højde med virkeligheden derude. Desuden synes jeg da, man gør sig selv en stor tjeneste ved at følge med i den politiske og samfundsmæssige debat, der er om pædagogfaget og om det pædagogiske arbejdsområde.

J: Der var en studerende, der spurgte mig, om jeg blev pædagog for pengenes skyld – og det var jo let at svare nej til. Jeg sagde også til hende, at man skal blive pædagog, fordi man har lyst. Uddannelsen bliver nok ikke bedre lige foreløbig, og lønnen – ja, den stiger, men det sker jo med små skridt. Men pædagog bliver du af kærlighed til mennesker – og du får det tilbage, du putter ind. Du bliver millionær på så mange andre måder i mødet med mennesker og i relationerne.

Hvad er dit store gyldne råd, når det gælder balancen mellem studie, arbejde og fritid?

M: Planlægning, planlægning og planlægning. Du kan jo se modulerne, og hvordan de ligger, to måneder frem, så det kan godt lade sig gøre at planlægge. Der er måske ikke så mange undervisningstimer, men der er meget læsning og gruppearbejde – men fordi der er mulighed for at planlægge det, så kan det lade sig gøre at have et studiejob. Især hvis man hjælper hinanden i grupperne med at få det til at hænge sammen.

J: Jeg synes, man skal koncentrere sig om studiet. Det duer ikke at tro, man kan have fuldtidsarbejde samtidig. Så får du ikke det ud af det, som du skal. Så kan det godt være, det bliver fire år med halvdårlig økonomi, men det er hele investeringen værd!

Hvis du var ny studerende i dag, hvad ville dit studiemotto så være?

M: Tag studiet seriøst, brug de menneskelige relationer, du befinder dig midt i, og brug forskelligheden som en styrke.

J: Hold fast i kærligheden til mennesker og til arbejdet med relationerne til dem, du møder. ■

Blå bøger

Michael Kaas Rasmussen er 29 år og har før pædagoguddannelsen læst HHX og arkæologi. Men fordi han havde lyst til at arbejde med mennesker, tog han hul på pædagoguddannelsen i Aarhus i 2016.

Jacob Odland er 37 år og udlært elektriker, men har mange års erfaring med at arbejde med anbragte børn og unge på opholdssteder og som aflastning. Han startede på pædagoguddannelsen i Viborg i 2016.

STUDIESTART

Der er ingen nemme svar

Der er ingen lette løsninger og ikke kun én sandhed. Men netop derfor er de etiske diskussioner hele rygraden i fagligheden, mener Jane Gejl, der er formand for Socialpædagogernes etiske udvalg og underviser i fagets etiske grundprincipper

Af Jens Nielsen, jni@sl.dk

Illustration: Louise Thrane Jensen

Hvad gør man, hvis den aktive unge mand på botilbuddet, der har dyrket motocross og har elsket at være ude, pludselig begynder kun at ville hænge foran sin nye computer? Og han bliver mere og mere inaktiv, blegere og sløvere – og får problemer med sin vægt og sundhed?

Skal man indføre forbud og restriktioner, eller skal han have lov til at gøre som tusindvis af andre teenagere på hans alder og bare spille igennem? Skal man give den som mor og far, der opstiller regler for skærmtid osv., eller handler det først og fremmest om at respektere den unge mands egne valg? Og hvordan finder man balancen mellem de to ting: Respekt for hans selvbestemmelse –

og pligten til at vise omsorg for hans fysiske og mentale sundhed?

Det er dilemmaer som disse, der er på bordet, når medlemmer af Socialpædagogernes etiske udvalg tager ud for at undervise på pædagoguddannelsen. En af underviserne er Jane Gejl. Hun arbejder selv som socialpædagog på Skovbjergparken i Ikast – et bo- og aktivitetstilbud til mennesker med autismespektrumforstyrrelser – og hun bruger flittigt sin egen praksis i undervisningen.

For hendes vedkommende startede undervisningen på pædagoguddannelsen, da et samarbejde mellem Socialpædagogernes Kreds Midt- og Vestjylland og en række uddannelsessteder satte gang i et projekt, der skulle bringe Socialpædagogernes etiske værdigrundlag i spil på uddannelsen. Det handlede om at sætte fokus på, hvordan værdigrundlaget kan bruges i praksis, og kredsen ville gerne bruge Jane Gejl til opgaven som repræsentant for Socialpædagogernes etiske udvalg.

På uddannelsens første del, før specialiseringsvalget, sker undervisningen i samarbejde med BUPL, og undervisningen er foreløbig kommet på skinner i Ikast, mens der arbejdes på at lave lignende forløb på pædagoguddannelserne i Viborg og Holstebro.

Vores faglige grundlag

Ifølge Jane Gejl er det både en fordel for forbundet at få vist fanen over for de studerende – og en kæmpe fordel for de studerende at få etikken ind med den pædagogiske modermælk på uddannelsen.

– Jeg formulerer Socialpædagogernes – og mine – indspark som en del af deres pædagogiske praksisdannelse. Det er afgørende at få en viden om og en forståelse for vores professions etiske værdigrundlag ind så tidligt på uddannelsen som muligt. For på den måde kan man som studerende forstå, hvad det er for et grundlag, vi som faggruppe står for udadtil, og hvilke standarder vi indadtil kan og skal holde hinanden op på, siger Jane Gejl.

Og det er på tide, at de studerende får præsenteret den etiske dimension tidligt i deres uddannelse, mener hun:

– Det fik vi ikke i min generation – og vel heller ikke i den efter os. Vi blev i hvert fald ikke så tidligt og systematisk præsenteret for de etiske overve-

Det etiske værdigrundlag

Socialpædagogernes etiske værdigrundlag, der sidst blev revideret i 2017, kredser om fagets fem grundværdier: Det enkelte menneskes værdighed, social retfærdighed, medmenneskelighed, frihed og professionel integritet.

Grundlaget skal sikre samklang mellem viden, færdigheder og holdninger. Det skal sikre, at etikken bliver tænkt med, når der ellers er fokus på dokumentation, effekt og kvalitet – og så skal det sikre, at man som socialpædagog ikke står alene med sit fag, og at udøvelsen af faget ikke bliver en privat sag mellem den enkelte socialpædagog og den enkelte borger.

Læs mere og hent grundlaget på www.sl.dk/etik

jelser og hvilken betydning, de har i forhold til udøvelsen af faget. Det er en central del af hverdagen i den pædagogiske praksis at kunne håndtere de mange etiske dilemmaer og udfordringer, der konstant møder os, lyder det fra Jane Gejl, som mener, at det at lære af sine fejl er helt centralt for socialpædagogers faglighed.

– Gennem fælles refleksion og diskussion med hinanden skal vi kunne begrunde og forklare vores handlinger i forhold til de etiske værdier. Vi laver fejl på vejen – det kan ikke undgås – men de fejl, vi laver, skal vi lære af, så vi hele tiden kigger på vores egen praksis med et blik for, om vi kan gøre det her bedre. Det er centralt for vores faglighed, siger hun.

Ingen nemme svar

I den form som undervisningsforløbet har nu, møder hun første gang de studerende på modul 6 – dvs. før de specialiserer sig – og så igen på modul 8 efter den første praktik. Og der er en tydelig forskel på den måde, de studerende går til etikken på, alt efter om det er før eller efter praktikken:

– På 6. modul er mange lidt uerfarne med de etiske dimensioner – hvad går etik egentlig ud på i den her forbindelse? De mangler ofte erfaringer fra praksis, så her handler det om at introducere nogle af de basale dilemmaer, de skal ud og håndtere – det kan fx være i forhold til borgernes hygiejne og kost. På den måde fører vi dem ind i selve det etiske grundlag og viser, hvordan det hænger sammen med den virkelighed, der venter dem, fortæller Jane Gejl.

Når hun møder de studerende igen, er det på en studiedag med deres vejledere i første lønede

praktik. Her har de praksiseksempler med, som man så kan spejle i det etiske grundlag. Først identificerer gruppen værdierne i de cases, de studerende og vejlederne har med, og derefter handler om at 'blive i refleksionen' og sætte ord på, hvorfor man vil vægte den ene værdi højere end den anden lige i det aktuelle tilfælde.

Efter praktikken på modul 8 går Jane Gejl dybere ned i Socialpædagogernes etiske værdigrundlag, og ud over de klassiske dilemmaer bliver de studerende præsenteret for praksisdilemmaer, der handler om lovgivning, vilkår og mere overordnede dilemmaer i faget.

Og her begynder det at blive rigtig kompliceret. For her er der ingen lette svar.

– De studerende vil ofte gerne vide, 'hvad er det rigtige at gøre her'. Men det er jo ikke sådan, at vi bare kan give dem et svar – for mennesker kan ikke sættes i kasser og på formler. Og det kan gøre dem frustrerede, at der ikke altid er én sandhed. Jeg forsøger at vise dem, at det i høj grad handler om at stole på fagligheden, på sit kendskab til borgeren og hendes eller hans eventuelle udfordringer og handicap, på det etiske værdigrundlag – og så være pragmatisk og kontinuerligt refleksiv herfra. Det er jo sådan, en etisk og pædagogisk forsvarlig praksis udvikler sig, siger Jane Gejl.

Dilemmaer fra fagbladet

Som en illustration af, at der ofte – eller som regel – er mindst to sider af en sag, bruger hun i undervisningen nogle af de dilemmaer, der har været diskuteret i artikler og efterfølgende debatter her i fagbladet. Det gælder fx sagen om de låste døre på Sølund, der blev behandlet i et tema, der beskrev,

De studerende vil ofte gerne vide, 'hvad er det rigtige at gøre her'. Men det er jo ikke sådan, at vi bare kan give dem et svar – mennesker kan jo ikke sættes i kasser og på formler. Og det kan gøre dem frustrerede, at der ikke altid er én sandhed

Jane Gejl, formand, Socialpædagogernes etiske udvalg

Det etiske værdigrundlag er direkte anvendeligt som en oversættelse – en måde at spejle, forstå og tale om den komplicerede praksis, vi har gang i hver dag. Den debat kan holde os oppe på dupperne, og det kræver konstant opmærksomhed

Jane Gejl, formand, Socialpædagogernes etiske udvalg

hvad der kan ske, når 'reglerne møder virkeligheden' (Socialpædagogen nr. 4/2018).

Og det gælder ikke mindst den til tider ophidsede diskussion, der blev rejst i fagbladet for nogle år siden af en profileret forstander for et ungdomstilbud i Hvidovre. Han erkendte, at det stred mod reglerne, men forsvarede alligevel brugen af magtanvendelse til fx tilbageholdelse af en ung, der har et alvorligt misbrug, ud fra den betragtning, at det sker med den unges bedste i tankerne.

Over for forstanderen stod en fremtrædende psykolog, der fordømte brugen af magt og kaldte tilbuddets tilgang for overgreb.

– Her kunne man virkelig diskutere etik ud fra meget konkret praksis. Og det var lærerigt for de studerende at se, at her var to anerkendte fagfolk, der begge ville de unge det bedste, men var dybt uenige om, hvordan de skulle nå dertil. De var netop uenige om, hvad etikken betyder, og hvad den byder dem at gøre. Det viste så tydeligt det, der også kommer til udtryk i mange andre sammenhænge: At man på ene side har loven, som forstanderen jo var på det rene med, at han var på kollisionskurs med, og på den anden side har man en omsorgspligt over for en ung med misbrugsproblemer eller en borger, der har en udviklingsalder, der slet ikke hænger sammen med den måde, han eller hun bliver betragtet på i lovmæssig sammenhæng. Og det clash – det kommer bag på og udfordrer de studerende, fortæller Jane Gejl.

Hvor langt vil vi gå?

Og så henviser hun til det dilemma, der er beskrevet i indledningen på denne artikel: Den unge mand, der går fra at være en fysisk aktiv teenager til at være en, der hænger ud foran sin computer

og bliver mere og mere bleg og overvægtig. Det er et konkret eksempel, som en studerende kom tilbage med fra sin praktik.

– Den studerende kunne ikke forstå, at man ikke kunne eller ville stille flere krav og sætte flere regler op for ham. Hun spurgte: Hvad ville man gøre som forældre? Og det er jo essensen. For hvor meget ansvar vil og skal vi tage som socialpædagoger? Hvor langt skal vi gå, når vi nu skal skabe det gode liv for andre? De spørgsmål giver nogle gode diskussioner med de studerende, siger Jane Gejl.

Det handler om at turde røre ved sin egen berøringsangst og om at turde diskutere den forråelse, der lurer, hvis man ikke kan og vil det.

Men forråelses-dimensionen handler ikke bare om den pædagogfaglige etik – det hænger også tæt sammen med de arbejdsvilkår, man som socialpædagog arbejder under, og de ressourcemæssige rammer, man skal agere i.

– Lad os sige, at du er hjemme hos en borger, der bor for sig selv og har det dårligt: Der er rod i hans liv, han har det fysisk dårligt – og han har tydeligvis brug for mere tid med dig, end du egentlig har i skemaet. Derfor kontakter du din leder. Men herfra er svaret, at du ikke kan blive længere, fordi der er andre borgere, der venter. Hvad gør du så? Hvad gør du dér – menneske til menneske? Den dimension kan man ikke tage ud af vores fag – og så kan politikerne godt sige, at de tager ansvaret for serviceniveauet. Det løser bare ikke det problem, man står med lige dér, siger Jane Gejl.

En katalysator

Og her er det så, at det etiske værdigrundlag og de mange kroge, det kaster ud i det uudgrundelige farvand, der hedder pædagogisk praksis, kommer til sin ret, mener hun.

– Det kan virke som en katalysator for at holde gang i diskussionen om, hvad det er for en fagprofession, vi står for. Det etiske værdigrundlag er direkte anvendeligt som en oversættelse – en måde at spejle, forstå og tale om den komplicerede praksis, vi har gang i hver dag. Den debat kan holde os oppe på dupperne, og det kræver kontinuerlig opmærksomhed, understreger Jane Gejl.

Og det duer ikke at tro, at det med etikken bare er noget, man lige skal læse en enkelt gang, og så sidder den der:

– Jeg oplevede på et tidspunkt en studerende, der forlod undervisningen med ordene, at 'det med etik, det havde hun styr på, for hun havde lige afleveret en opgave om det'. Det er jo helt galt. For sandheden er, at vi aldrig bliver færdige med at diskutere og reflektere over etikken i fagligheden – den udvikles og skærpes gennem hele vores arbejdsliv, siger Jane Gejl. ■

Etisk udvalg

Socialpædagogernes Etiske udvalg har som opgave at bære i det etiske grundlag for selve det socialpædagogiske arbejde. Udvalget sætter spørgsmålstejn ved de etiske værdier og socialpædagogiske konsekvenser, når fx en ny metode eller praksis vinder frem. Udvalget har således til formål at inspirere til den etiske dialog blandt forbundets medlemmer.

Etisk udvalg blev nedsat i 2004 efter en beslutning i Socialpædagogernes hovedbestyrelse, og du kan som medlem få Etisk udvalg til at komme på arbejdspladsbesøg og holde oplæg om en konkret sag eller et mere generelt emne inden for det etiske område.

Læs mere på www.sl.dk/etik

BØGER TIL STUDIET

Redigeret af Jens Nielsen

Udviklingshæmning – en grundbog

Af Kurt Søren, Dorte Eifer og Mette Egelund (red.)

I denne grundbog om udviklingshæmning beskriver i alt 24 forfattere området ud fra hvert deres faglige ståsted og speciale. Den brede tilgang er der en god grund til: Udviklingshæmning er med redaktørenes ord en tværfaglig opgave, og det er derfor på sin plads, at der bliver set på både den lægefaglige, den psykologiske og den pædagogiske side. Og det er også meget passende, at bogen indledes med et historisk rids, der beskriver udviklingen i synet på og dermed livskvaliteten for mennesker med udviklingshæmning. Fra den første 'idiotanstalt' til nutidens botilbud og selvbestemmelse. Men det er også historien om et fagområde, der har været (for)trængt gennem en årrække, og som stadig har trange kår, når det kommer til forskning. Og hverdagen er i dag også på ny trængt for mange udviklingshæmmede. Som den mangeårige formand for de udviklingshæmmedes egen organisation ULF, Lisbeth Jensen, skriver i sit bidrag til bogen: 'Der er stadig mange udviklingshæmmede rundt om i landet, som ikke får lov til at bestemme over deres eget liv'. Der er med andre ord plads til forbedring, og med bogens 360 graders blik på området kan den måske bidrage til det arbejde, der venter bl.a. fremtidens socialpædagoger

Forlaget Oligo – bestilles på www.oligo.nu. 480 sider. 399 kr.

Videnskabsteori – for de pædagogiske professionsuddannelser

Af Marianne Høyen og Ulf Brinkkjær

Pædagogik – det er da noget med mennesker, aktiviteter og relationer, ikke? Jo, selvfølgelig, men bag hverdagens kram og omsorg ligger en vidtforgrenet pædagogisk videnskab, som danner grundlaget for hverdagens praksis, og som giver både den pædagogstuderende og praktikerne et fundament at stå på – og ikke mindst et afsæt for at udvikle sin praksis. Denne 2. udgave af bogen, der udkom første gang i 2007, præsenterer den teoretiske værktøjskasse og de teoretikere, der danner grundlaget for de pædagogiske diskussioner, man som studerende (og uddannet praktiker) konstant må geråde sig ud i for at blive skarpere på sit fag. Og netop det at kunne begrunde sine valg og bruge sin viden er krav, som i stadig stigende grad er en del af hverdagen som (social)pædagog, noterer forfatterne sig i forordet. Og så går det derudaf med kapitler om hermeneutik, Frankfurterskolen, aktionsforskning, Foucault og socialkonstruktivismen i enkle, men også nuancerede fremstillinger – for hvert kapitel kædes sammen med eksempler fra pædagogisk praksis, som gør, at den kan bruges meget konkret i studiesammenhænge. Og – som forfatterne skriver i forordet – så kan værktøjskasser godt være fascinerende i sig selv, men det er først, når de kommer i brug, at det rigtigt batter noget.

Udkommet på Hans Reitzels Forlag. 230 sider. 225 kr.

Anerkendende læsning

Af Hanne Hede Jørgensen

Hvordan bliver man en bedre pædagog af at læse akademiske tekster? Så simpelt – og alligevel så komplekst – er spørgsmålet i lektor ved pædagoguddannelsen i Aarhus Hanne Hede Jørgensens bog om læseteknik for pædagogstuderende. Det er bogens mål at vise helt praktisk, hvordan studerende skal møde teksterne på en anerkendende og respektfuld måde, men uden nødvendigvis at være enige. Sådan bliver man klogere på egne positioner og holdninger –

og en god pædagog. For pædagog er noget man læser til. Mange tænker pædagogik som konkret handling, men tekstlæsning er en fundamental del af den faglige samtale, der er nødvendig for at kvalificere den pædagogiske viden, man handler ud fra, lyder det fra bogens forfatter. Bogen indeholder konkrete studieteknikker og læsemodeller, som kan støtte den studerende gennem hele studiet. Samtidig er bogen en introduktion til pædagogiske nøglebegreber.

Akademisk Forlag. 72 sider. 129,95 kr.

Pædagogers sprog

Af Hanne Hede Jørgensen

og Karsten Tuft (red.)

Pædagoger snakker meget. En kliche? Jo, men der er en god grund, understreger redaktørerne af denne spritnye bog. 'Pædagogkulturen er en meget mundtlig kultur. Sprog er vigtigt for pædagoger, fordi de skal møde og understøtte relationer med og mellem mennesker og være pædagogiske i komplekse og spontane situationer. Men de skal også kunne indgå i faglige samtaler om, hvad

god pædagogik er og bør være', konstateres det i forordet. Men er det overhovedet muligt at udvikle et fagsprog, der kan rumme en sådan bredde? Bogens forfattere slår til lyd for, at man lytter til det sprog og til den viden om deres profession, som pædagogerne udtrykker i sproget, og bogen har som mål at klæde pædagogstuderende på til netop at 'snakke pædagogik' og indgå i de faglige samtaler, der både er nødvendige redskaber i hverdagen og som indeholder muligheden for at udvikle pædagogikken. Bogen er direkte skrevet som en grundbog til modulet 'Professionsviden og Forskning', men kan selvfølgelig også anvendes til senere opgaver og i andre sammenhænge.

Udkommet på Akademisk forlag. 180 sider. 249,95 kr.

For ulækker til omsorg?

Synspunkter

Bringes efter en redaktionel vurdering. Synspunkter må højst fylde 8.000 anslag.

Læserbreve

Socialpædagogen er forpligtet til at optage læserbreve fra medlemmer. De må højst fylde 2.000 anslag. Læserbreve med injurierende indhold kan afvises.

Læserbreve og synspunkter, der bringes i bladet, offentliggøres også på internettet.

Læserbreve og synspunkter sendes til nyhedsrum@sl.dk

Flere studerende søges – til voksenhandicapområdet! Kan vi gøre noget for at arbejds- og praktik-feltet fremstår med mere appel? Ved de studerende for lidt om området – og har de for mange fordomme? På UCN har vi spurgt dem

Af Dennis Bergen, Uffe Vester Nielsen, Nadia Langagergaard og Britta Nørgaard

På mange felter opleves det vanskeligt at rekruttere tilstrækkelig med arbejdskraft. Der kan være tale om regionale forskelle, eller at særlige professioner og uddannelser kan have flaskehalsproblemer. På voksenhandicapfeltet dækkes mange opgaver af vikarer – nogle uddannede, andre uuddannede – sådan som Socialpædagogen har belyst i flere artikler i foråret. På UCN har vi gennem et forsknings- og udviklingsprojekt forsøgt at kaste lys over de studerendes valg og fravalg i forhold til voksenhandicapområdet.

Området er et stort og væsentligt praktikfelt for pædagoguddannelsen. Alligevel opstår der hos studerende usikkerhed

mht. at vælge specialiseringen i special- og socialpædagogik. Vælger man som studerende denne specialisering, er det ifølge motivationen, der opgives på ansøgningskemaerne, ofte med interesse for fx børn og anbringelser – eller arbejdet med unge på kanten eller i socialt udsatte positioner.

I forbindelse med forberedelser til praktik på voksenhandicapområdet, som rummer ca. tre fjerdedele af praktikpladserne i specialiseringen, kan studerende blive usikre på en række forhold vedr. fx personlig hygiejne, ligesom der undervejs kan være kommentarer, som kan forstås som usikkerhed på, hvori det pædagogiske arbejde består – og der forekommer udsagn som fx: 'Der foregår ikke noget pædagogisk arbejde der'.

Forforståelser

Forskning viser, at der skal ganske meget til, for at vi møder mennesker med handicap uden forbehold. Dette ses bl.a. i undersøgelser foretaget af SFI (nu VIVE) – og det kan iagttages i international forskning. Vi ville gerne høre de studerendes forestillinger, og finde ud af hvad deres forforståelser af voksenområdet bygger på.

Et væsentligt punkt handler om en generel oplevelse af uvidenhed eller mangel på viden og deraf følgende usikkerhed.

Det kan hele UC-sektoren sikkert nikke genkendende til, idet man i en mindre afdækning i 2017 fik tydeliggjort, at handicapfeltet generelt er svagt dækket i både pædagog- og socialrådgiveruddannelsen. Det samme gør sig gældende på psykologistudiet, hvor handicapfeltet heller ikke opleves attraktivt og interesserende.

Og igen kan der gribes i 'egen barm': Der forskes stort set ikke i voksenhandicapområdet, når man bevæger sig væk fra det fysiske og det medicinske.

Er det pædagogik?

Vores studerende fortalte beredvilligt om deres forforståelse. Vi har en oplevelse af, at de studerende er ærlige, men er også bevidste om muligheden for, at de måske siger netop dét, vi gerne vil høre. Men der er mange udtryk og kropssproglige signaler, som understøtter overvejelser og til dels ubehag i forhold til kroppen som en del af arbejdet i voksenhandicapfeltet.

Der er også mange udsagn, der viser en usikkerhed på det rent faglige i form af usikkerhed på en professionsidentitet og -oplevelse, der til dels hænger sammen med motivation, viden, meningskabelse i feltet i form af også at få øje på det pædagogiske.

Vi ser nogle mønstre, og vi har givet dem nogle overskrifter:

Et næsetrut forandrer alting – hvor det handler om at finde motivationen i relationen og i den faglighed, der understøtter en vanskelig relation. Vi ser, hvordan en enkelt oplevelse af et vellykket samspil med en glad respons resulterer i en følelse af eksistentiel glæde over netop at kunne glæde en anden. Det gav den studerende drivkraft, mening og energi – hvor den studerende ellers havde sukket over at komme i gruppen med 70+-årige.

For ulækker til omsorg – som rejser spørgsmål om, i hvilket omfang vi ubevidst styres af vores opfattelse af vira og bakterier, fækalier og opkast, og hvordan dette smitter af på vores måde at udøve omsorg på. Det er et tema, som kunne være spændende at udforske mere. Kan der være en generel berøringsangst, når unge også i forhold til egen krop gerne vil fremstå perfekte? Er det mønstre, som er under forandring i en kultur, hvor inddragelse af (særligt) nærsanser og kropslighed opleves som personligt grænseoverskridende af mange unge studerende?

Det personlige og det professionelle – to sider af samme sag – og et spørgsmål om faglighed. To udsagn fra studerende illustrerer dette: 'Det vil være rigtig, rigtig svært for mig at tage ud og arbejde med voksne handicappede, for jeg har hørt, at det er rigtig meget pleje' og 'kommer du bare et sted for at – undskyld sproget – tørre røv. Det er jo ikke den forventning, som jeg personligt går ind med [...] Kommer man også til at være lidt pædagogisk?'

Oversættelse ønskes

Generelt peger vores arbejde på behovet for en øget opmærk-

Spørgsmålet [...] er, om vi har muligheder for at lykkes, når fx den personlige udviklingsdimension og begrebet dannelse er skrevet ud af den nuværende uddannelsesbekendtgørelse

somhed på de studerendes personlige udvikling og engagement i det professionelle møde med mennesker inden for voksenhandicapområdet. De udtrykker behov for at koble teori og praksis tæt sammen, hvor de særligt fremhæver et ønske om at møde tekster, som 'oversætter' mere generelle teorier til eksempler, hvor også voksenhandicapområdet er repræsenteret.

Der er behov for, at vi som uddannelsessted diskuterer den pædagogiske kerneydelses indhold og forholdet mellem den studerendes personlige involvering og det teoretiske fundament, hvis bidrag bl.a. er at udfordre og perspektivere det pædagogiske arbejde, som det folder sig ud gennem professionelle personers hverdagshandlinger.

Vores arbejde kan ses i forlængelse af ph.d.-projektet 'Anerkendelsesfravær og opmærksomhedskunst – en fænomenologisk undersøgelse af mødet mellem den voksne borger med intellektuel funktionsnedsættelse og den professionelle' (Nørgaard, 2016). Det peger på, at en del pædagoger oplever sig mangelfuldt 'klædt på' og forberedt efter endt uddannelse, når det fx gælder mødet med voksne med intellektuel funktionsnedsættelse.

Det gælder dels kommunikation, etik og anerkendelse,

dels kendskab til rettigheder, politikker og konventioner.

Men afhandlingen peger også på svagheder i den nuværende uddannelse: At pædagoguddannelsen, hvis den skal være med til at kvalificere det professionelle møde mellem den professionelle og borgerne med intellektuel funktionsnedsættelse, skal rumme kvaliteter, der er kendetegnet ved dannelse, ved humanistiske værdier, ved en kvalificeret og nuanceret etisk forholde sig og ved en integration af en etisk 'knowhow', der betyder, at den professionelle kan håndtere dilemmafyldte, komplekse og ofte ukendte situationer med integritet og med person- og situationssensitivitet.

Tænk praksis ind

Spørgsmålet i kølvandet på både det nuværende forsknings- og udviklingsprojekt og det tidligere ph.d.-projekt er, om vi har muligheder for at lykkes, når fx den personlige udviklingsdimension og begrebet dannelse er skrevet ud af den nuværende uddannelsesbekendtgørelse.

Samtidig rejser et andet spørgsmål om, hvordan vi som uddannelsessted organiserer undervisningen, og hvilke undervisere, der dækker fagene. Modulisering og specialisering stiller krav om øget fokus på disse spørgsmål.

Både de studerende og vi peger på en god kontakt til praksis, og vi er heldigvis i den situation, at praksis har vist sig meget åbne og imødekommende i forhold til at indgå i et samarbejde. Praksis beriger os med cases, praksisfortællinger og dagbogsnotater, og de stiller også gerne op til fysisk at tage del i undervisningen. På den måde vil vores studerende erhverve sig erfaringer og førstehåndsoplevelser, der kan kvalificere deres valg af specialisering, så eventuelle fravalg ikke bygger på uvidenhed og fordomsfulde 'skrækhistorier'. Så vil vi møde flere studerende, som siger: 'Jeg var heldig at komme ud i feltet'.

Samtidig stiller det også krav til underviserne om, at de inddrager feltet i eksempler gennem hele uddannelsen og er opmærksomme på, at man uanset specialisering som pædagog vil møde mennesker, som – i kortere eller længere perioder – er udsat for barrierer for at kunne realisere alle sine potentialer.

På den måde kan voksenhandicapområdet sidestilles med demensområdet, ældreområdet og senhjerneskadeområdet.

Ja, overalt vil man som pædagog have brug for at inddrage både det professionelle og det personlige, både det kropslige og det kognitive og forskellige vidensaspekter – men altid med en etisk forholde sig. Det er store krav at stille til en uddannelse, men livsverdensbemestring er også en gennemgribende opgave! ■

Dennis Bergen, Uffe Vester Nielsen og Britta Nørgaard er lektorer og Nadia Langagergaard er adjunkt på UCN.

LIVSOVERGANGE

Selv hvis folk er helt udbændte, er der situationer i arbejdet, der gør dem glade, eller som har givet dem grund til at blive socialpædagoger

Elisabeth Als, jobkonsulent, Socialpædagogerne

Vi skal tage livskriser alvorligt

Når vi går gennem store faser i livet, kan det fundament, vi står på – job, familie og bolig – slå revner og føre til stress og livskriser, fortæller karriererådgiver og arbejdspsykologer. Det skal arbejdspladsen kunne rumme og håndtere

Af Lea Holtze, nyhedsrum@sl.dk
Foto: Jørgen Jørgensen | Ritzau Scanpix

I dag kalder vi alt stress. Jeg vil hellere undersøge, hvad det er i folks livsalder, der tynger dem

Vibe Strøier Larsen, erhvervspsykolog

Kan jeg overhovedet bruge min uddannelse til noget? Hvordan finder jeg et job i min alder? Hvad er det, der gør mig glad i hverdagen? Elisabeth Als, der er jobkonsulent i Socialpædagogerne, lytter til de mange tanker og spørgsmål, når medlemmer ringer ind til Job- og Karriererådgivningen. Rådgivningen er anonym, så hun gemmer ikke noter, men sparrer med vedkommende i den anden ende af røret.

– Typisk henvender socialpædagoger sig, fordi de gerne vil udvikle sig i deres nuværende job eller finde et andet. Eller også ringer de efter en sygemelding på grund af stress, udbændthed eller dårligt arbejdsmiljø, fortæller hun.

Elisabeth Als' tilgang er altid den samme: At lade folk fortælle deres historie og sparre med dem om nogle nye veje og muligheder.

– Jeg prøver grundlæggende at sætte gang i tankemønstre og forfølge socialpædagogens egen motivation, uanset hvad der er sket. Selv hvis folk er helt udbændte, er der situationer i arbejdet, der gør dem glade, eller som har givet dem grund til at blive socialpædagoger. Så tager vi udgangspunkt i det, og jeg kan guide dem videre, siger hun.

Personen i den anden ende af telefonrøret kunne for så vidt lige så godt have været Sara, Lisbeth, Rikke, Birthe eller Lise – fem socialpædagoger, der i en interviewserie i dette og de kommende fagblade fortæller om store omvæltninger i deres liv, som på den ene eller anden måde har sat

deres indre følelsespendul i svingninger og skabt tanker og tvivl om, hvilken vej de skal gå.

Fra overgang til krise

De fleste socialpædagoger, der ringer til Elisabeth Als, har brug for sparring til at komme videre ud ad karrierevejen. Men for andre lurer en decideret livskrise.

– Grundreglen er, at vi ikke rådgiver om noget, vi ikke er kompetente til – så guider vi i stedet videre. Det kan fx være til en psykolog, fortæller Elisabeth Als.

Og her kommer psykologerne Vibe Strøier Larsen og Pia Ryom ind i billedet. Vibe Strøier Larsen er erhvervspsykolog med speciale i ledelses- og organisationsudvikling. Når en ny klient kommer til hende, er hun særligt optaget af, hvilke tanker klienten gør sig om det sted i livet, han eller hun befinder sig, og hvilke bekymringer der følger med den livsalder.

I slutningen af 30-års alderen oplever hun fx ofte, at folk higer efter nye udfordringer på jobbet i takt med, at deres børn er blevet lidt ældre. Når folk når 50'erne, har de brug for at føle, at de fortsat udvikler sig frem for at blive parkeret.

– Samtidig skal man holde øje med udbændthed, som kan være en konsekvens, når man – som socialpædagoger – har et arbejde, hvor man både skal være meget omsorgsfuld og samtidig sætte klare grænser for borgerne, siger hun og fortsætter:

– I dag kalder vi alt stress. Jeg vil hellere undersøge, hvad det er i folks livsalder, der tynger dem. Hvis man fx står som 50-årig på en arbejdsplads i konstant forandring, håndterer sårbare borgere og samtidig skal passe sine gamle forældre, kan belastningen være rigtig stor og vise sig som stress- og depressionssymptomer.

Tal med din AMR

Vibe Strøier Larsen hjælper klienten med at nå frem til en erkendelse af den livsalder, vedkommende er i, de udfordringer, der følger med, og hvilke valg, han eller hun kan træffe for ikke at blive syg af det. Desuden bør tillids- og arbejdsmiljø-

Vi bliver jo påvirket af det, der er i og omkring os. Derfor kan vi ikke levere lige meget hele livet og må strukturere arbejdet, så det passer til de krav, de forskellige livsfaser stiller

Pia Ryom, ledende psykolog, Arbejdsmedicinsk Klinik, Aalborg Universitetshospital

repræsentanten på arbejdspladsen træde til, tilføjer hun. Og det er Pia Ryom helt enig med hende i.

Hun er ledende psykolog på Arbejdsmedicinsk Klinik ved Aalborg Universitetshospital og har haft mange socialpædagoger og socialpædagogiske arbejdspladser under kærlig behandling.

For hende at se skal AMR tillægges langt større betydning og løfte en større opgave, når det handler om medarbejdernes psykiske ve og vel.

– Mange vender ikke problemerne med deres AMR. Men hvis man føler sig usikker som nyuddannet, er ved at blive skilt, eller snart skal pensioneres og er bange for at miste sin identitet som socialpædagog, så er det da mærkeligt, at man ikke går til sin AMR. Og har man været sygemeldt med fx stress, bør man for mig at se tale med sin AMR om, hvordan man godt kunne tænke sig at blive modtaget, når man kommer tilbage. Generelt har arbejdspladsen et ansvar for at hjælpe og rumme de ansattes livskriser, siger hun.

Pia Ryom oplever fx, hvordan nyuddannede kan blive ramt af realitetschok, når de kommer ud på arbejdsmarkedet. Hun ser, hvordan nybagte mødre bliver overvældet af forventningspresset, når den lille melder sin ankomst, og børnepasning og arbejde skal gå op i en højere enhed. Hun møder socialpædagoger i 50'erne, der på den ene side er værdsat for deres erfaring, men samtidig bliver mødt af en undertone af, om de nu også er fleksible nok og derfor bliver set som en belastning frem for en ressource. Og hun oplever socialpædagoger, der enten bliver fyret på randen af arbejdslivet eller går selv, men har svært ved at identificere sig med titlen som folkepensionist.

– Det, jeg typisk møder, er stress, men også PTSD, depression og udbrændthed. Og så er der en stor gruppe af folk, der siger, at de er stressede, men snarere er i en livskrise. Det skal man også have respekt for, siger hun.

Du er ikke problemet

Det centrale for Pia Ryom er imidlertid ikke at fokusere på de enkelte socialpædagogers problemer, men at arbejdspladserne arbejder med at

få et bæredygtigt arbejdsmiljø, der kan rumme livsovergangene – det vil sige et arbejdsmiljø, der kan rumme medarbejdere med op- og nedture, hvor alle udvikler sig, så de er mere værd, når de går, end da de kom, og hvor man gør, hvad man kan for at fastholde dem, fortæller hun. Har man ikke et bæredygtigt arbejdsmiljø, så er det, at en livskrise kan udvikle sig til stress og depression.

Pia Ryom guider også sine klienter i, hvordan de fx finder modet på livet igen efter en stressperiode og bliver mere realistiske i forhold til, hvordan de vurderer og stiller mål op for sig selv. Men grundlæggende er det arbejdspladsens ansvar at kunne rumme medarbejdernes livskriser og -overgange frem for at gøre medarbejderen til problemet, mener hun.

Et eksempel på, hvordan man konkret kan arbejde med livskriser er ved at tænke i seniorordninger, når man ved, at en medarbejder nærmer sig pensionsalderen. Eller det kan være at tage en snak med en medarbejder om, om nogen ser skævt til én, hvis man har mange 'barns første sygedag', når man kommer tilbage fra barsel.

– Vi skal tage livskriser alvorligt, for vi ved, at de opstår. Vi bliver jo påvirket af det, der er i og omkring os. Derfor kan vi ikke levere lige meget hele livet og må strukturere arbejdet, så det passer til de krav, de forskellige livsfaser stiller, siger hun og fortsætter:

– Hvis vi gør det, kan en ny livsfase til gengæld føre til udvikling frem for belastning. For der er jo et kæmpe udviklingspotentiale i at få et andet og nyt livsperspektiv. ■

Det er en tryk boble, jeg skal ud af

Det er spændende, men også skræmmende at svinge rygsækken med teori og skoleopgaver over skulderen og træde ud på arbejdsmarkedet som helt nyuddannet, fortæller Sara Graff. Denne sommer blev hun udklækket som socialpædagog for at træde i fars fodspor

Af Lea Holtze, nyhedsrum@sl.dk

Foto: Nils Lund Pedersen

Grundlæggende var jeg rigtig glad for mit studie og ærgerlig over, at det stoppede. Det er skræmmende at skulle ud at stå på egne ben. Så er jeg ikke længere sikker på at få den hjælp og vejledning, jeg har fået indtil nu

Sara Graff, nyuddannet socialpædagog

’Er du klar?’ Sara Graff griner lidt nervøst af spørgsmålet fra Socialpædagogens udsendte og ryster hurtigt afvisende på hovedet.

– Pludselig står man på egne ben. Jeg kan da godt se, at jeg har lært en masse. Men når jeg så skal bruge den viden i praksis, føler jeg ikke, at jeg ved særlig meget, forklarer hun.

23-årige Sara Graff har afsluttet sit bachelorprojekt om ‘det tværprofessionelle samarbejde’. Opgaven blev det afgørende punktum efter ni år i folkeskolen, et år på VUC og tre et halvt år på University College Syddanmark. Og da vi rundede uge 25 kunne Sara Graff ligesom ca. 500 andre dimittender denne sommer kalde sig pædagog med social- og specialpædagogisk specialisering.

– Grundlæggende var jeg rigtig glad for mit studie og ærgerlig over, at det stoppede. Det er skræmmende at skulle ud at stå på egne ben. Så er jeg ikke længere sikker på at få den hjælp og vejledning, jeg har fået indtil nu, siger hun.

Når det så er sagt, så glæder Sara Graff sig også. Til at sparre med kolleger og til at gøre den berømte forskel for nogle af samfundets mest udsatte – den forskel, som driver værket for mange socialpædagoger. Også Sara Graff, der tidligere har arbejdet et år på en specialskole for børn med autisme. Det var dér, det for alvor stod klart for hende, at hun ville være socialpædagog.

– Jeg bliver altid tiltrukket af dem, der har det sværest, og de får ofte også hurtigt tillid til mig. Det socialpædagogiske arbejder giver mulighed for at komme tættere på de enkelte børn og forstå, hvad der ligger bag deres handlinger, og det, synes

jeg, er spændende. Man skal samtidig kunne gribe situationerne og improvisere, når der opstår noget ubehageligt, siger hun.

Ægte plejesøskendekærlighed

En del af erfaringen med at arbejde med udsatte børn og unge har Sara Graff med hjemmefra. For da Sara Graff fyldte fem år, blev hendes far familieplejer – først flyttede en nyfødt dreng ind, få år senere fulgte en dreng på tre år efter, og inden længe fik faderen også en otte-årig pige i pleje. Og ligesom sin biologiske storebror har Sara altid haft et nært forhold til sine mindre plejesøskende.

– Min ældste lillebror var meget udadreagerende – ja, vi havde egentlig begge to ret meget temperament, så vi kikkede ikke så godt. Men han var altid min lillebror, og er det stadig. Og jeg har altid været meget beskyttende over for dem begge, siger hun.

En dag vil Sara Graff selv være familieplejer – selvom det ikke altid har været lige nemt at vokse op som biologisk barn i en plejefamilie, forsikrer hun. I teenageårene var hun søskendeflok-kens lille rebel, som ofte kom op at toppes med forældrene.

– Jeg syntes, at al den positive opmærksomhed gik til mine søskende. Det er nok i virkeligheden helt naturlige søskendefølelser for alle børn. Og alt i alt har det været en inspiration at se mine forældre hjælpe andre børn til at få en god barndom og lidt smag for kernefamilien, som jeg synes alle børn fortjener. Det er godt givet ud, når man ser hvilken udvikling, det kan give børn, siger hun.

Kan jeg klare det?

Dermed har karrierevalget på sin vis ligget lige for. Og Sara Graff har aldrig så meget som et sekund overvejet at droppe ud. End ikke i sin anden praktikperiode på en specialskole for børn og unge med emotionelle problemer, hvor kollegerne var stressede og børnene meget udadreagerende.

– Jeg har nogle gange været i tvivl om, hvorvidt jeg kunne klare jobbet, men jeg har ikke overvejet at stoppe. For selvom børnene var så udadreagerende, kom jeg stadig rigtig tæt på dem. De var nogle fantastiske gutter, selvom de havde det rigtig svært. Deres adfærd var udtryk for afmagt, siger hun.

Jeg glæder mig til at komme ud og rykke nogle mennesker i den rigtige retning. Ikke nødvendigvis mange. Bare jeg kan se tilbage på et arbejdsliv, hvor jeg virkelig har gjort en forskel for nogle få

Sara Graff, nyuddannet socialpædagog

I løbet af sit studie og ikke mindst i praktikforløbene har Sara Graff lært, hvor vigtigt det er at have gode kolleger bag sig. Hun er vokset fra sit iltre temperament og er gået fra at være lidt til meget tålmodig, fortæller hun grinende.

– Når man får smidt en masse i hovedet, er man nødt til at lære at kunne tage det. I min tredje praktik arbejdede vi meget med KRAP-metoden, som handler om at se anerkendende og positivt på alt. Det har drejet mit eget livssyn, så jeg selv i dag er mere optimistisk og mindre stresset i mange situationer. Det tror jeg faktisk er kendetegnende for mange socialpædagoger, siger hun og fortsætter:

– Det er et psykisk hårdt arbejde, som gør en meget træt. For man skal hele tiden tænke to skridt frem og give af sig selv. Ligesom mine forældre altid har gjort – de har altid set plejebørnene som en del af familien og ikke bare et arbejde. Det at give sig selv i det, man laver, har jeg taget med mig. Men man skal gøre det uden forventning om at få noget igen.

Den store forskel for de få

Relationsarbejdet er hele forudsætningen for at kunne flytte de udsatte børn og unge, mener Sara Graff. Og den del af jobbeskrivelsen har hun efterhånden ret godt styr på, mener hun. Det er mere det med at udarbejde handleplaner og afholde statusmøder, der giver hjertebanken og nervøse trækninger.

Hun ved, at hun kommer ud til et presset arbejdsmarked, hvor der ikke altid er tid til det, man gerne vil nå. Men bekymringerne skal skubbes i baggrunden, fastholder hun.

– Jeg er typen, der gerne vil være helt sikkert på svaret, før jeg rækker hånden op i klassen, men jeg prøver at lade være med at bekymre mig for meget. Studiet har lært mig, at der ikke er noget rigtigt og forkert i det pædagogiske fag.

Så selvom overgangen fra studie- til arbejdsliv er forbundet med både vemod og nervøsitet, er Sara Graff klar.

– Jeg glæder mig til at komme ud og rykke nogle mennesker i den rigtige retning. Ikke nødvendigvis mange. Bare jeg kan se tilbage på et arbejdsliv, hvor jeg virkelig har gjort en forskel for nogle få, siger hun. ■

Livsovergange

En fødsel. En arbejdsskade. Eller et nyt job. Livet som socialpædagog kan byde på mange sving på vejen. Fælles for dem alle er, at der følger tanker og tvivl, valg og fravalg med.

Socialpædagogen har fulgt en række medlemmers rejse igennem nogle af livets små og store overgange – fra den allerførste dag, hvor man bliver udklækket som socialpædagog, til den allersidste, hvor man lægger livsværket på hylden.

I dette afsnit kan du møde 23-årige Sara Graff, der i juni 2018 blev færdiguddannet pædagog med speciale inden for social- og specialpædagogik.

Læs flere historier om livsovergange i de kommende numre af Socialpædagogen og på socialpaedagogen.sl.dk/livsovergange

SPORSKIFTE

Med ordningen anerkender vi, at det ikke er et privat problem, om man kan holde til et helt arbejdsliv i én branche, eller om man bliver nedslidt. Det er en fælles samfundsmæssig opgave at sikre et godt arbejdsliv for alle, og det ansvar skal vi løfte i fællesskab

Benny Andersen, formand, Socialpædagogerne

Nedslidning? Få penge til brancheskift

Ansatte på døgninstitutioner er truet af nedslidning og har derfor fået mulighed for at få et gratis 'sporskifte' med vejledning og uddannelse, så de kan skifte branche

Af Marie Dissing Sandahl, mds@sl.dk

Fysisk hårdt arbejde med løft af borgere. Bid, slag og krads fra udadreagerende borgere. Psykiske belastninger ved en målgruppe af udsatte mennesker. Det socialpædagogiske arbejde kan være hårdt for krop og sjæl – og hvis arbejdsmiljøet ikke er i top, kan man risikere nedslidning.

Men i stedet for sygemeldinger og ufrivillig afsked fra faget på grund af fysiske skavanker har alle ansatte på døgninstitutioner nu mulighed for et gratis 'sporskifte'.

Her kan medarbejderen selv sammensætte vejledning, uddannelse og praktik på andre

arbejdspladser i op til 40 dage for op til 120.000 kr.

Sporskifteordningen er et resultat af trepartsforhandlingerne, hvor lønmodtagere, arbejdsgivere og regeringen blev enige om at styrke efter- og videreuddannelsen i nedslidningstruede brancher.

Formand for Socialpædagogerne Benny Andersen er glad for, at de tre parter har fundet sammen om at løse et problem, der ellers nemt kunne opleves som et individuelt anliggende.

– Med ordningen anerkender vi, at det ikke er et privat problem, om man kan holde til et helt arbejdsliv i én branche, eller om man bliver nedslidt. Det er en fælles samfundsmæssig opgave at sikre et godt arbejdsliv for alle, og det ansvar skal vi løfte i fællesskab, siger han.

Du kan få del i midlerne

Der er afsat 25 mio. kr. hvert år frem til 2021, og pengene fordeles efter først til mølle-princippet. Men da ordningen først trådte i kraft den 1. juli 2018, er der altså 25 mio. kr. at søge frem til årsskiftet. Dermed er

der bedre chancer for at få del i midlerne, hvis man søger i 2018 end i 2019. Og Benny Andersen anbefaler alle at søge midlerne, hvis de frygter nedslidning, eller allerede har problemer med fysisk eller psykisk belastninger.

– Heldigvis viser alle vores undersøgelser, at langt de fleste

socialpædagoger trives i deres job og har stor arbejdsglæde. Men der er et mindretal, som denne ordning er det helt rette for. For det kan være hårdt arbejde på en døgninstitution. Og denne gruppe skal vi også tage ansvar for, siger Benny Andersen. ■

Værd at vide om sporskifteordningen

Hvordan søger jeg?

Medarbejderen søger sammen med lederen om en sporskiftetekpakke hos Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering, STAR, via www.kortlink.dk/u/kw

Kan jeg søge?

Der er ingen krav til uddannelse, alder eller jobfunktion, så længe du er ansat på en døgninstitution. Både private og offentligt ansatte kan søge.

Hvad kan jeg søge tilskud til?

- Vejledning og afklaring.
- Erhvervsrettet uddannelse i op til 40 kursusdage.
- Evt. praktik på en anden arbejdsplads.
- Lønkomensation til din nuværende arbejdsplads.

OK 2018

Søg penge til karriereudvikling

Kommunalt ansatte – herunder opsagte – kan på flere måder få glæde af puljer, der er oprettet som et resultat af overenskomstforhandlingerne. Der er også muligheder for regionalt ansatte

Af Maria Rørbæk, mrk@sl.dk

Er du ansat i en kommune? Og vil du fx tage en master eller diplomuddannelse inden for det socialpædagogiske område? Så kan du måske få gavn af Den Kommunale Kompetencefond, der gør det muligt at søge om tilskud på op til 25.000 kr. om året. Der er dog en række kriterier, der skal være opfyldt – fx at din arbejdsgiver medfinansierer uddannelsen med mindst 20 pct. og at der er tale om ekstraordinær kompetenceudvikling, der ikke hidtil har været finansieret af arbejdsgiveren.

Fonden er oprettet som et resultat af overenskomstforhandlingerne, og tidligere på året blev der midlertidigt lukket for ansøgninger, fordi alle midlerne var brugt. Men med OK 2018 blev der tilført flere midler, og der er nu igen åbnet for ansøgninger.

I alt er der ca. 24 mio. kr. i fonden, der kun er en af flere OK 2018-puljer, der giver mulighed for karriereudvikling.

Således har regionalt ansatte fortsat mulighed for at søge støtte til efteruddannelse gennem Den Regionale Kompetencefond, hvor der er omkring 5 mio. kr. til rådighed.

Tryghedspuljen fortsætter

Med OK 2018 fortsætter også Tryghedspuljen, der giver støttemuligheder, når kommunalt ansatte opsiges på grund af fx besparelser. Er du opsagt fra dit job i en kommune på grund af budgetbesparelser, organisationsændringer, lukning af institutioner, nedlæggelse af arbejdspladser eller lignende? Så kan du nu søge op til 20.000 kr. til kompetenceudvikling, efteruddannelse og karrieresparring. Med den nye overenskomst forhøjes beløbet, da der tidligere kun har været mulighed for at søge op til 10.000 kr. Pengene skal bruges til at hjælpe den opsagte videre i arbejdslivet, og de kan fx bruges til at dække udgifter til moduler på en diplom- eller masteruddannelse.

For at søge skal man være opsagt, men ikke fratrukket.

Opsagte medlemmer af Socialpædagogerne kan også få sparring i Socialpædagogernes job- og karriererådgivning eller i en samtale med en jobkonsulent. ■

Læs mere om Tryghedspuljen på sl.dk/faa-svar/uddannelse/tryghedspuljen. Og om kompetencefonden på sl.dk/faa-svar/uddannelse/kompetencefonden/

NOTER

Hver fjerde lønmodtager har smerter

En ny analyse fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd viser, at mere end hver 10. lønmodtager er fysisk overbelastet, og at mere end hver fjerde er begrænset i arbejdet på grund af smerter. Der er store forskelle mellem medlemmerne af de forskellige a-kasser, og det ser værst ud blandt medlemmerne af 3F og bedst blandt Akademikerne. I analysen er Socialpædagogernes a-kasse medtaget sammen med andre a-kasser i LO som fx teknikere og el-faget, og i denne samlede gruppe er det mere end 30 pct., der er begrænset i arbejdet på grund af smerter.

mrk

Mobning går ud over sygefraværet

Når der er mobning på arbejdspladsen, kan det ofte ses i statistikken over sygefravær. Det viser en ny analyse fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd. Sygefraværet er nemlig dobbelt så højt blandt ansatte, der oplever mobning hver dag eller hver uge som blandt ansatte, der ikke udsættes for mobning. I gennemsnit har dem, der udsættes for mobning, 18-19 sygedage om året.

mrk

Nyt tilbud til unge med særlige behov

Alle har ret til et arbejdsliv. Også unge mellem 16 og 25 år, som er psykisk sårbar, har generelle indlæringsvanskeligheder eller lider af autisme eller ADHD. Det er baggrunden for, at den socialøkonomiske virksomhed Hans Knudsen Institutet åbner en ny afdeling i Hillerød, som udbyder STU (Særligt Tilrettelagt Ungdomsuddannelse). Institutet har haft stor succes med at skabe et godt afsæt for de unge på det treårige STU-forløb i Københavns Nordvestkvarter. 50 pct. af STU-eleverne kommer nemlig i beskæftigelse eller ordi-nær uddannelse efter endt STU – og nu får nordsjællandske unge altså også chancen.

tln

Nyt værktøj om bæredygtigt arbejdsmiljø

Branchefællesskabet (BFA) har sammen med ni arbejdspladser udviklet et nyt dialogværktøj om bæredygtigt arbejdsmiljø. Det handler både om udvikling, fastholdelse og rummelighed. Et bæredygtigt arbejdsmiljø skabes, når arbejdet tilrettelægges, så det bidrager til at opbygge menneskelige ressourcer og arbejdskapacitet, der både møder samfundets, arbejdspladsens og den enkeltes behov. Med dette dialogværktøj om bæredygtighed kan arbejdspladsen både komme hele vejen rundt om arbejdsmiljøet og prioritere den indsats, som skal være med til at fremtidssikre arbejdsmarkedet. Find værktøjet på www.etsundtarbejdsliv.dk/baeredygtighed

tln

Hurtigere indsats til børn og unge

Et stigende antal unge er de seneste år kommet i psykiatrisk behandling. Derfor er der i kommunerne og Region Syddanmark et stort ønske om gennem et tættere samarbejde at styrke indsatsen til børn og unge, inden deres tilstand bliver så alvorlig, at de får behov for psykiatrisk behandling. Regionen og de 22 kommuner har nu fået bevilliget henholdsvis 46,6 og 6,4 mio. kr. fra satspuljen til opsporing af og hjælp til børn og unge med psykiske vanskeligheder. Bevillingerne er givet til to projekter, der skal sikre hurtig og sammenhængende hjælp til børn og unge i deres nærmiljø.

tln

LEDELSE

Det handler om passion og tillid

Medarbejderne kan tænke 100 gange federe ideer end dem, vi kan tænke selv i et lukket ledelsesrum

Ann-Christina Matzen Andreasen, centerleder, JAC

Smid magten fra dig og inddrag medarbejderne. Sådan lyder centerleder Ann-Christina Matzen Andreasens ledelsesstrategi. Og det virker: JAC er to gange kåret som en af Danmarks bedste arbejdspladser – og fremhæves som et mønstereksempel på god ledelse

Af Malene Dreyer, mad@sl.dk
Foto: Søren Kjeldgaard

Man mærker engagementet brænde, straks Ann-Christina Matzen Andreasen tager imod på JAC (Job-, Aktivitets og Kompetencecenteret i Gentofte kommune). Vi skal tale om, hvad ledelse kan gøre for en arbejdsplads. Og for centerlederen er der ingen tvivl: Det vigtigste i ledelsesopgaven er at lade medarbejdernes ideer folde sig ud.

– Ledelse handler ikke om at bestemme og have magt, men om at boble så meget som overhovedet muligt og skabe visioner og sætte retningen, siger Ann-Christina Matzen Andreasen, som er uddannet lærer og cand.mag. i voksenpædagogik og psykologi. De seneste seks år har hun været centerleder på JAC.

Helt centralt for hendes ledelsesstil er inddragelse af personalet. Ægte inddragelse vel at mærke – af den slags, hvor der følger reel indflydelse, tillid og penge med. Fx har ledelsen uddelegeret dele af økonomistyringsopgaven til medarbejderne, så de, der er tættest på borgerne, selv kan disponere pengene. For centerlederen tror på, at medarbejderne er dem, der bedst ved, hvordan man skaber mest udvikling og livskvalitet for borgerne.

– Det handler om at få alle medarbejdere, borgere og ledere til at skabe noget fedt for borgerne og sikre synergi på tværs. Der skal være plads til, at de gode ideer kan udvikle sig. For når man kan få ideerne til at blomstre, kan der ske de vildeste ting, siger Ann-Christina Matzen Andreasen.

Vi har regulær indflydelse

At det virker, kan socialpædagog og tillidsrepræsentant Ann-Marie Jensen skrive under på. Hun har været ansat på JAC i 20 år og mærker tydeligt, hvordan tillid giver arbejdsglæde og faglig stolthed.

– Vi oplever, at vi har regulær indflydelse. I forbindelse med en sparerunde blev vi involveret i, hvor besparelserne skulle findes. Man har altid mulighed for at give sin mening til kende. Det betyder ikke, at det altid er sådan det bliver. Men man ved, at man bliver taget alvorligt, siger Ann-Marie Jensen.

I den seneste strategiudvikling er alt indhold skabt af medarbejderne. Ann-Christina Matzen Andreasen faciliterede processen og satte rammerne med fire krav, men derudover var den eneste regel, at centerlederen *ingen* indflydelse havde. Til gengæld lovede hun at sikre, at arbejdspladsen kommer i mål med strategierne.

– Den stolthed og arbejdsglæde, der kommer ud af det, kan ikke købes for penge. Medarbejderne kan tænke 100 gange federe ideer end dem, vi kan tænke selv i et lukket ledelsesrum, siger Ann-Christina Matzen Andreasen.

Smitter af på bundlinjen

På JAC er ledelsesstrukturen flad. Her er en grundlæggende tillid til, at medarbejderne selv påtager sig ansvaret efter devisen: De, der skal bruge redskaberne, skal også udvikle dem. For når man selv får lov at lægge linjen og udvikle de metoder, man

Det gode eksempel

Regeringens ledelseskommision har udpeget JAC (Job-, Aktivitets og Kompetencecenteret i Gentofte kommune) som mønstereksempel på, hvad ledere gør, når de bedriver god ledelse. Og to gange har JAC vundet prisen som en af Danmarks bedste arbejdspladser kåret af konsulentvirksomheden Great Place To Work.

På den baggrund har Socialpædagogen besøgt arbejdspladsen for at opleve, hvordan den tillidsbaserede ledelsesstil fungerer i praksis.

arbejder efter, så vokser både engagementet og fagligheden, mener centerlederen.

– Bed 100 mennesker om at tænke, og det betaler sig på bundlinjen. Vi er kommet væk fra en tilstand, hvor vi skal overleve – i stedet kan vi udvikle, lyder det fra Ann-Christina Matzen Andreasen, som ikke er i tvivl om, at indflydelse skaber arbejdsglæde.

– Vi har nedbragt sygefraværet med 30 pct. Og de penge, man sparer på vikarbudgettet, kan bruges konstruktivt et andet sted.

En U- vending banede vejen

Kulturen på JAC er ikke kommet af sig selv. Tilbage i 2013 oplevede centeret, at mange kommuner trak deres borgere hjem, og at efterspørgslen på pladser faldt. Kommunerne skulle spare, lød det. Konsekvensen blev, at fem medarbejdere skulle afskediges.

Men den udvikling blev samtidig anledningen til at vende den negative spiral. Det fik ledelsen og personalet til sammen at lægge en strategi og formulere det, der siden har været JAC's fælles udgangspunkt: Alle kan lære noget – og alle kan blive til noget.

– Vi har ændret hele vores *mindset* i forhold til borgerne. Vi vil gerne vise verden, at alle mennesker uanset kognitionsniveau har et udviklingspotentiale. Alle kan lære noget og udfylde en plads i samfundet. Derfor tilbyder vi som de første i Danmark læringsforløb og kurser med eksamen

og dimissionsfest til borgere med særlige behov som en del af deres dagtilbud, forklarer Ann-Christina Matzen Andreasen.

Missionen på JAC er at give borgerne nye kompetencer og dermed skabe nye muligheder i livet for borgerne og bringe dem så tæt på det ordinære arbejdsmarked som muligt. Det har bl.a. ført til, at 20 borgere på skift er på arbejde hos IKEA.

Denne mission sætter retning for alt, hvad der sker på JAC og kitter alle på arbejdspladsen sammen om et fælles fokus og en klar faglig kerneopgave. Effekten af den pædagogiske indsats dokumenteres systematisk bl.a. ved hjælp af dokumentationsredskabet Kompetencekompasset, som personale og ledelse har udviklet sammen.

At sætte det rigtige hold

Den nye strategi har været med til at gøre JAC mere attraktiv som arbejdsplads. Det kan fx ses på ansøgerfeltet til ledige stillinger. Dels er antallet af ansøgere stort – op mod 100 ansøgere til en enkelt stilling. Dels har ansøgningerne ændret karakter, så mange nu direkte skriver, at de gerne vil være en del af det, de har gang i på JAC med den nye tilgang til den pædagogiske praksis, fortæller Ann-Christina Matzen Andreasen.

Hun understreger, at en stor del af JAC's succes handler om at sætte det rigtige hold. Som leder har hun store forventninger til sine medarbejdere. De skal bl.a. være aktive medspillere, tage ansvar og indgå i JAC's kultur. Som centerleder er hun

VISIONER For centerleder Ann-Christina Matzen Andreasen handler ledelse ikke om at bestemme og have magt. Det handler derimod om at boble så meget som overhovedet muligt – og skabe visioner og sætte retning.

INDDRAGELSE For Ann-Marie Jensen (th), som er socialpædagog og tillidsrepræsentant på JAC, er det et stort plus, at man som medarbejder oplever at have regulær indflydelse i dagligdagen og altid har mulighed for at give sin mening til kende.

parat til at gå i kritisk dialog med medarbejdere, som ikke bidrager til holdånden, og om nødvendigt kan konsekvensen blive en afskedigelse. Men det sker ikke uden, at forventningerne til medarbejdere er meldt klart ud.

– Det er en svær, men meget vigtig del af ledelsesopgaven. Jeg vil gerne vise mit personale, at jeg tager ansvar for medarbejdere, der ikke er med til at løfte. Jeg er til gengæld klar omkring, hvad jeg forventer i forhold til fx attitude, faglighed og samarbejde. Man skal aldrig være i tvivl om, hvad der skal være anderledes, når man går ud af min dør, forklarer Ann-Christina Matzen Andreassen.

Det har betydet, at hun har afskediget eller indgået afskedigelsesaftaler med 20 pct. af

medarbejderstaben. Alle afskedigelser er foregået ordentligt, og TR og fagforeningerne har været med hele vejen, understreger hun. Selvom det har været voldsomt, har reaktionerne fra personalegruppen ikke været negative.

– Jeg har mødt en stemning af, at 'endelig er der nogen, der gør noget'. Der er blevet opbygget tillid til, at jeg tager ansvar for, at tingene fungerer, siger hun.

Også tillidsrepræsentanten oplever, at den direkte stil er konstruktiv og giver tryk.

– Der bliver taget hånd om problemerne, og det er guld værd. Det betyder noget for den psykiske trivsel i huset, at medarbejdere ikke bare flyttes rundt, men at problemerne bliver løst fx ved afsked, når det er det rigtige, siger Ann-Marie Jensen.

Succeser skal fejres sammen

En anden central del af kulturen på JAC er, at man fejrer sine succeser – store som små. Fejringerne er med til at give et fælles sprog og holdånd. For nylig fejrede de fx, at en af afdelingerne havde gennemført en større flytning. En anden gang fejrede de, at en borger havde fundet sit drømmejob på særlige vilkår i nærområdet. Og så fejres det naturligvis med klapsalver og festivitas, når borgerne består et kursus. Til den årlige dimissionsfest med de pårørende deler borgmesteren diplomer ud og der bliver taget billeder på den røde løber.

– Det handler også om anerkendelse. Når en opgave er lykkedes, eller et mål er nået, så er det noget vi fejrer i flok, siger Ann-Marie Jensen. ■

Kort om JAC

Dagligt har ca. 400 borgere med særlige behov deres gang på JAC (Job-, Aktivitets og Kompetencecentret i Gentofte kommune). Overordnet er det mennesker med fysisk og psykisk nedsat funktionsevne, sindslidelser eller sociale problemer, som ikke umiddelbart kan være på det ordinære arbejdsmarked.

JAC rummer beskyttede værksteder, aktivitets- og samværstilbud, Nextjob og Center for specialterapi. Tilbuddet har 109 fastansatte, heriblandt en centerleder og fire funktionsledere.

FAMILIEPLEJE

Institutioner skal støtte plejefamilier

Nu åbner Socialstyrelsen en pulje på godt 14 mio. kr., som kommuner kan søge til nye samarbejder mellem familieplejere og døgninstitutioner eller opholdssteder. Puljen er en sejr for Socialpædagogerne

Af Maria Rørbæk, mrk@sl.dk
Foto: Nils Lund Pedersen

Inden vi fik Mogens, var vi faktisk klar til at smide håndklædet i ringen, men Mogens har hjulpet os og medvirket til, at vi stadig er i *gamet*.

Sådan sagde familieplejer Marie Jensen til nærværende fagblad, da hun sidste år fortalte, hvad hun som familieplejer får ud af at være tilknyttet en døgninstitution. I Hedensted Kommune er Familieplejen nemlig en del af døgninstitutionen Bakkevej, og det betyder bl.a., at familieplejerne kan få støtte og supervision fra socialpædagoger og andre fagpersoner på døgninstitutionen.

Nu har Socialstyrelsen åbnet for ansøgningerne til en

ny pulje, der gør det muligt at søge penge til lignende tiltag, hvor familieplejere får støtte og supervision af højt kvalificerede fagpersoner fra døgninstitutioner og/eller opholdssteder. Formålet er først og fremmest at klæde familieplejere med mere behandlingskrævende børn bedre på, men det er også meningen, at familieplejere med mindre behandlingskrævende børn skal kunne deltage.

I alt er der 14,5 mio. kr. i puljen, og Socialstyrelsen forventer, at fire-fem kommuner kan få del i midlerne.

Langt stræk

Socialpædagogernes næstformand, Verne Pedersen, er glad for, at der nu kommer skub i samarbejdet mellem familieplejere og henholdsvis opholdssteder og døgninstitutioner. Og hun håber, at puljen bliver et startskud, og at erfaringerne fra de første kommuner senere kan udbredes til endnu flere.

– Vi ved jo, at der er mange kompetente og dygtige socialpædagoger på opholdssteder og døgninstitutioner, og at mange familieplejere samtidig efterspørger mere sparring og opkvalificering. Så det gælder bare om at få døgninstitutioner

og opholdssteder i spil, siger Verne Pedersen.

Socialpædagogerne har længe arbejdet for at udbrede ideen med at udnytte ressourcerne på fx døgninstitutioner til at opkvalificere familieplejere, og forbundet har fx tidligere inviteret børne- og socialminister Mai Mercado (K) på inspirationsbesøg på Bakkevej.

– Og det er jo dejligt, når vi ser konkrete resultater af vores arbejde, siger Verne Pedersen.

Der er deadline for ansøgningen til puljen den 1. oktober, og 24. august afholder Socialstyrelsen et informationsmøde, hvor man bl.a. kan blive klogere på erfaringerne fra Hedensted.

På rette vej

For familieplejer Marie Jensen fik samarbejdet med døgninstitutionen stor betydning. Hun havde en 9-årig dreng i pleje, der kunne være meget udadretterende og derfor havde behov for en fast struktur, så han fx hver dag blev vækket på samme tid og på samme måde. I den forbindelse havde hun stor gavn af at bruge socialpædagog Mogens Hansen fra Bakkevej som sparringspartner.

– Både rent fagligt, fordi vi har talt sammen om, hvordan vi

bedst kan arbejde med strukturen, og – hvilket har været mindst lige så vigtigt – fordi Mogens har anerkendt os og sagt, at vi er på rette vej. Ellers føler man sig jo meget alene, når man arbejder for lukkede døre.

Den faste struktur betød bl.a., at drengen hver dag skulle hentes fra skole mellem kl. 16.00 og 16.30, hvorefter de tog hjem, drak kaffe og snakkede. Så måtte han spille iPad indtil aftensmaden, der altid skulle indtages på slaget 18.00 – efterfulgt af et spil, der helst skulle være UNO, æsel eller hr. Skæg.

– Det er klart, at det faste mønster får stor betydning for alle i familien, og når man skal sætte hele sit liv ind i sådan et skema uden at vide, om man gør det rigtige, så er det altså hårdt. Så det betyder rigtig meget, at Mogens anerkender, at vi gør det godt, og at han også anerkender, at vi fx har behov for at holde fri indimellem, siger Marie Jensen. ■

Læs artiklen 'Klar til at kaste håndklædet i ringen' i Socialpædagogen nr. 1/2017 på socialpaedagogen.sl.dk/fagblad Navnene på 'Marie Jensen' og 'Mogens Hansen' er ændret for at sikre plejebarnets anonymitet.

PÅVIRKNING Socialpædagogerne har gjort en stor indsats for at udbrede ideen med tætte samarbejder mellem familieplejere og døgninstitutioner eller opholdssteder. Billedet er fra juni 2017, hvor Socialpædagogernes formand, Benny Andersen, inviterede børne- og socialminister Mai Mercado på besøg på børne- og familiehjemmet Bakkevej.

KONFERENCE

Social rehabilitering i fokus

Der er politisk stor opmærksomhed på rehabiliteringsområdet. Til oktober sætter stor konference den socialpolitiske side af emnet under lup

Af Jens Nielsen, jni@sl.dk

Mulighedslighed kræver styrkelse af den rehabiliterende tilgang baseret på høj faglighed.'

Sådan lyder en konstatering i præsentationen af den første taler på Rehabiliteringsforum Danmarks store årskonference, der holdes 31. oktober.

Taleren er formand for Socialpolitisk Forening Knud Aarup, og konferencen, som bærer titlen 'Rehabilitering 2018 – en rød tråd i velfærd?', vil forsøge at give et billede af 'rehabiliteringstænkningens aktuelle gennemslagskraft på socialområdet'.

Knud Aarup vil i sit indlæg gå i rette med presset på social- og sundhedsområdet og tillige spørge, 'hvordan Danmark igen bliver et land, hvor mennesker med handicap, psykisk sårbarhed og sociale problemer får støtte til både at være dem, de er, og blive til det, de har mulighed for'.

Dagen fortsætter med indlæg, der kredser om bl.a. dilemmaer i mødet med socialt

udsatte borgere og om de store linjer for fremtidens vidensarbejde på socialområdet.

Og så bliver der ikke mindst mulighed for at vælge mellem 14 sessioner, der bl.a. vil give eksempler på god socialpædagogisk praksis.

Fx vil medarbejdere fra Bo- og rehabiliteringstilbudet Orion fortælle om deres arbejde med borgere, 'som har rigtig mange erfaringer med tilbud og indsats, som ikke er lykkedes':

'Når de kommer her, er drømmene ofte gemt langt væk, og de ønsker måske bare et sted, hvor de kan få lov at være (i fred). Så kan rehabiliteringsopgaven næsten opleves som noget fordækt', lyder det i præsentationen.

I en helt anden boldgade fortæller medarbejder fra Bo- Rehabiliterings og Aktivitetstilbudet Tagdækkervej under Region Midtjylland om at arbejde med Virtual Reality som rehabiliteringsredskab.

Endelig har konferencen også en stor udstilling, hvor organisationer og institutioner præsenterer sidste nyt inden for velfærdsteknologi og rehabilitering.

Socialpædagogernes næstformand, Marie Sonne, sidder i Rehabiliteringsforums bestyrelse, og forbundet har også en finger med i spillet i planlægningen af årets konference. ■

Læs mere om konferencen via www.kortlink.dk/uctu

BØRN OG UNGE

Stort fald i antallet af magtanvendelser

Med en kulturændring er det lykkedes Slagelse Kommune at nedbringe antallet af magtanvendelser markant på kommunens botilbud for børn og voksne

Af Tina Løvbom Petersen, tln@sl.dk

Fastholdelse af borgeren. En aflåst dør. Eller en klar besked om at få skruet ned for musikken. Sådan lyder tre eksempler på, hvad en magtanvendelse kan dække over. Og den slags magtanvendelser har man i en politisk

handleplan fra 2014 i Slagelse Kommune besluttet sig for, at der skal være langt færre af på kommunens botilbud for børn og voksne.

Nu viser det sig, at indsatsen med at gennemføre en kulturændring på området, har båret frugt. Fra 2015 til 2017 er der på voksenområdet sket et fald i brugen af magtanvendelser på 62,5 pct. – og i samme periode er antallet af magtanvendelser på området for anbragte børn faldet med 50,9 pct.

Baggrunden for den positive udvikling er et stærkt fokus på forebyggelse, hvor særligt nye medarbejdere på området fra start introduceres til lovgivning og praksis, og nye såvel som

mere erfarne medarbejdere har deltaget i temadage og kurser i bl.a. etik og konfliktløsning.

Kompetenceudvikling

Især udviklingen på børne- og ungeområdet glæder byrådsmedlem Christopher Trung (V), som sidder i kommunens udvalg for specialiserede borgerindsatser.

– Det glæder mig meget, at vi oplever så markant færre magtanvendelser mod voksne på botilbud samt anbragte børn og unge. Noget af det, der både er og har været fokus på i forhold til børn og unge, er, at barnets tilbud matcher barnets behov, således at brug af magtanvendelse nedbringes eller

elimineres. Derudover har der været særligt fokus på kompetenceudvikling, styrket vidensdeling og et øget samarbejde med myndighedsrådgiverne for at styrke det personrelaterede tilsyn, siger han til sn.dk.

Der skelnes mellem det, der kaldes accepteret magtanvendelse og ikke-tilladt magtanvendelse. Sidstnævnte er fx, hvis personen reelt ikke er til fare for sig selv eller andre, hvis ikke alle andre pædagogiske metoder er afprøvet, eller hvis personalets håndtering er konfliktoptrappende. For både de accepterede og ikke-tilladte magtanvendelser har Slagelse Kommune registreret et fald fra 2015 til 2017. ■

Lederfagligheden er et *must*

De er krumtap på arbejdspladsen, TRIO'en bestående af leder, TR og AMR. Her kan du møde et TRIO-medlem og læse, hvad der driver hende i det daglige

Af Malene Dreyer, mad@sl.dk

Hvorfor blev du leder?

Det var for at få medindflydelse. Både på medarbejdernes arbejdsmiljø og på den faglige indsats over for borgerne. Før jeg blev leder, var jeg tillidsrepræsentant, fordi jeg var optaget af kollegernes arbejdsmiljø. Her oplevede jeg, at det ofte var mig, der havde overblikket og tog initiativ, så derfor blev jeg interesseret i at hoppe ud i det. Først som afdelingsleder og senere som centerleder.

Hvordan synes du, at du kan gøre en forskel som leder i hverdagen?

Jeg tror, at det har betydning, at medarbejderne kan få fat i mig, hvis de har brug for det. Min telefon er altid åben. Og så betyder det noget, at jeg har den socialpædagogiske faglighed med i bagagen. Man kan godt være leder med en anden profession, men det gør noget ekstra, at man har den socialpædagogiske faglighed. Det gør det nemmere at sætte sig ind i problemerne. Når medarbejderne kommer med noget, så kan jeg som regel genkende det og har den faglige indsigt i borgerne. Men det er også vigtigt, at man kan ledelse

som fag. Det er faktisk det vigtigste. Lederfagligheden er et *must*.

Hvad har ændret dig som leder?

Noget af det, som har udviklet mig i mit lederjob, er de kompetencer, jeg har fået med mig fra mine efteruddannelsesforløb. Jeg bruger de redskaber, jeg har erhvervet mig om bl.a. kommunikation – fx i forbindelse med den svære samtale. Derudover har mine mange års erfaring også betydning. Mange af de situationer, der kan opstå, har jeg prøvet før, og det giver noget ballast.

Hvad er det sidste, du har grinet af?

Lige nu i hedeølgen er jeg ved at gå til af varme og har en ventilator stående på mit kontor, som får alle papirerne til at flyve afsted i alle retninger. Det kan jeg godt grine lidt af. Elles griner jeg sådan jævnt hen – flere gange hver dag. Jeg kan godt lide den rare humor, som giver energi. Hvis jeg kan få lidt humor ind på den gode måde, fx hvis jeg har hørt noget sjovt, bruger jeg det i hverdagen – så længe det ikke går over i noget personligt.

Hvad er dit faglige motto?

Det er, at ledelse handler om at oversætte. Jeg skal kunne oversætte budskabet til medarbejderne, når vi fx får nye retningslinjer eller rammer fra kommunen. I det øjeblik jeg får medarbejderne til at kunne se sammenhængen, og det skaber mening, så kan vi lykkes sammen. Kommunikation og samarbejde er det vigtigste. Og den ordentlige dialog er forudsætningen, også i arbejdet med borgerne. ■

BLÅ BOG

Susanne Østergaard, 58 år

Centerleder på Bo- og Støttecenter Herning, som er et tilbud til mennesker med udviklingshæmning. Har været leder i 24 år.